

Universitätsbibliothek Paderborn

Syntaxis Historiæ Euangelicæ

Cope, Alan

Lovanii, M.D.LXXII.

Quinta & vltima Historiæ Euangelicæ pars continet Acta Christi, à Lazari resuscitatione, vsque ad Christi Ascensionem, à Cap. Centesimo quinto vsque ad Syntaxeos finem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47925](#)

S. Matthæus

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes

ERat autem quidā languens Lazarus à Bethania, de castello Mariæ & Marthæ sororis eius. (Maria autē erat, quæ vnxit Dominum vnguento, & extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur.) Miserū ergo sorores eius ad eum dicētes, Domine, ecce quem amas, infirmatur. Audiens autem Iesus, dixit eis, Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei: vt glorificetur filius Dei per eam. Diligebat autem Iesus Martham, & sororem eius Mariā, & Lazarū. Ut ergo audiebat quia infirmabatur, tunc quidē māsit in eodē loco duobus diebus, deinde post hæc dicit discipulis suis, Eam in Iudeā iterū. Dicūte ei discipuli, Rabbi, nūc querebāt te Iudei lapidare; & citerū vadis illuc? Respōdit Iesus, Nōnne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, nō offendit: quia lucē huius mūdi videt. si autē ambulauerit in nocte, offendit: quia lux non est in eo. Hęc ait: & post hæc dicit eis, Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut à somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius, Domine, si dormit, saluuserit. Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autē putauerūt, quia de dormitione somni diceret. Tūc ergo Iesus dixit eis manifeste, Lazarus mortuus est: & gaudeo propter vos, vt credatis, quoniā non erā ibi. sed eamus ad eū. Dixit ergo Thomas qui dicitur Didymus, ad cōdiscipulos. Eamus & nos, vt moriamur cum eo. Venit itaque Iesus: & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentē. Erat autē Bethania

T

juxta

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
			<p>iuxta Ierosolymā quasi stadiis quindecim.) Multi autē ex Iudeis venerant ad Marthā & Mariam, vt consolarentur eis de fratre suo . Martha ergo vt audiuit quia Iesus venit, occurrit illi: Maria autē domi sedebat. Dixit ergo Martha ad Iesum, Dñe si fuiss̄ h̄c , frater meus non fuisset mortuus . sed & nunc scio, quia quęcumque poposceris à Deo, dabit tibi Deus . Dicit illi Iesus , Resurget frater tu? . Dicit ei Martha, Scio quia resurget in resurrectiōe, in nouissimo die. Dixit ei Iesus , Ego sum resurrectiō & vita: qui credit in me: etiā si mortuus fuerit, viuet & omnis qui viuit, & credit in me: nō morietur in æternū. Credis hoc? An illi, Vtique Dñe , ego credidi quia tu es Christus filius Dei qui in huc mundū venisti. Et cūm hęc dixisset, abiit, & vocauit Mariā sororē suā silētio, dicēs, Magister adest, & vocat te. Illa vt audiuit, s̄git citō, & venit ad eum. nondum enim venerat Iesus in castellū: sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei Martha. Iudei ergo qui erāt cū ea in domo, & colabātur eā , cūm vidissent Mariam qui citō surrexit & exiit, secutis sunt eam ceteres. Quia vadit ad monumentū, ut periret ibi. Maria ergo cūm venisset vbi erat Iesus, vidēs eū, cecidit ad pedes eius, & dicit ei, Dñe si fuiss̄ h̄c , nō esset mortuus frater meus. Iesus ergo vt vidit plorantē, & Iudeos qui venerant cū eā plorantes, infremuit spiritu, & turbavit seipsum, & dixit, Vbi posuistis eū? Dic ei, Domine, veni & vide. Et lachrymat est Iesus . Dixerunt ergo Iudei, Ecce quomodo amabat eū. Quidā autē ex ipsi dixerunt, Nō poterat hic qui aperuit culos cæci, facere vt hic nō moreretur.</p>

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
			Ies⁹ ergo rursum fremēs in semetipso, ve nit ad monumētū. erat autē spelūca & la pis supposit⁹ erat ei. Ait Iesus, Tollite la pidē. Dicit ei Martha soror eius quimor tuus fuerat, Dñe, jā fœtet, quatri duanuſ est enim. Dicit ei Iesus, Nōnne dixi tibi quoniā si credideris, videbis gloriā dei? Tulerūt ergo lapidē. Iesus autem eleua tis rursum oculis, dixit, Pater, gratias a go tibi quoniā audisti me. ego autē scie bam quia semper me audis, sed propter populū qui circumstat, dixi, vt credant quia tu me misisti. Hæc cū dixisset, voce magna clamauit, Lazare, veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus, liga tus pedes & manus institis, & facies il lius sudario erat ligata. dixit eis Iesus, Solute eum, & finite abire. Multiergo ex Iudeis qui venerant ad Mariā & Mar tham, & viderant, quæ fecit Iesus, credi derunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisæos, & dixerunt eis quæ fecit Iesus.* 106.

C A P. 106. Conspiratio Pontificum & Pharisaorum ad interficien
dum Iesum. Iohann. 11.* 105.

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes
			Collegerunt ergo Pontifices & Phari sæi cociliū, & dicebāt, Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimitt imus eum sic, omnes credēt in eum: & venient Romani, & tollent nostrū locū & gentem. Vnus autem ex ipsis Cai phas nomine, cū esset Pontifex anni il lius, dixit eis, Vos nescitis quicquā, nec cogitatis, quia expedit nobis, vt vñus moriatur homo pro populo, & nō tota gens percat. Hoc autem à se metipso nō dixit.

T 2 dixit.

S. Matthæus S. Marcus. S. Lucas.

S. Iohannes.

dixit: sed cùm esset pontifex anni illius, prophetauit quòd Iesus moriturus era pro gente: & non tantum pro gente sed ut filios Dei, qui erant dispersi, cōgregaret in vnū. Ab illo ergo die cogitauerunt interficerent eum. Iesus ergò iam nō in palā ambulabat apud Iudeos, sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitate quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cū discipulis suis. Proximū autem erat Pascha Iudeorum: & ascenderunt multi Ierosolymam de regione antea Ierosolymam, ut sanctificarent seipso. Querebant ergo Iesum; & colloquebantur ad inuenientem, in templo stātes. Quid putatis, qui non venit ad diem festum? Dederat enim Pontifices & Pharisei mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, & apprehendant eum.* 112.

C A P. 107. Mortem suam discipulis prædicavit Iesus, & occasione petitionis matris filiorum Zebedei docet discipulos, quòd non ostensione dominij, sed officio ministerij debeant esse maiores. Matth. 20.* 104.

Mat. 10.* 103. Luc. 18.* 103.

S. Matthæus.

ET ascēdens Ierosolymā, ait sūpsit duodeci discipulos sc̄erō, & ait illis, Ecce ascēdimus Ierosolymā & filii hoī tradetur pr̄cipibus sa-

S. Marcus.

Rant autem in via ascēdentes Ierosolymam: & præcedebat illos Iesus, & stupebant: & sequentes timebant. Et assumens iterū duodecim, cœpit illis dicere quæ essent ei eventura. Quia ecce ascēdimus Ierosolymam, & filius hominis tradetur pr̄cipibus sacerdotum, & scribis, & seniōribus, & damnabunt eum morte, & tra- dent eum gentibus, & illudēt ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum, & interficiant eum, & tertia die resurget. Et accedunt ad eum Iacobus & Iohannes

S. Lucas.

Ssum psit autē Iesus duodecim, & ait illis, Ecce ascēdimus Ierosolymam, & consummabunt eum mabuntur om-

S. Iohannes.

S. Mattheus.

cerdotum & Scribis, & condemnabunt eū mor te, & tradent eum Gentibus ad illudendum & fta gellandum, & crucifigē dum, & tertia die resur get. Tunc accessit ad eū mater filiorum Zebedæi cū filii suis, adorans & petēs aliquid ab eo. Qui dixit ei, Quid vis? Ait illi, Dic vt sedeant hi duo filij mei, vñus ad dexterā tuā, & vñus ad sinistrā in regnotuo. Respōdēs aut̄ Ies⁹, dixit, Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicē quē ego bibiturus sum? Dicūtei, Possumus. Ait illis, Calicē qđē meū bibetis: sedere aut̄ ad dexterā meā & sinistrā, nō est meū dare vobis: sed quibus paratū est à patre meo. Et audiētes decem indignati sunt de duob. fratribus. Iesus aut̄ voca uit eos ad se: & ait, Scitis quia principes gētiū do minātūr eorū: & qui ma iores sunt, potestatē exer cēt in eos. Nō ita erit inter vos. sed quicūq; vol erit iter vos maior fieri, sit vester minister. et qvo hierit inter vos primus esse, erit vester seruus. sicut filius hoīs nō venit ministrari, sed ministrare, & dare aīam suā redē ptiōnē p multis. * III.

S. Marcus.

filiij Zebedæi, dicentes, Magister, volumus vt qđ cunq; petierimus, facias nobis. At ille dixit eis, Quid vultis vt faciā vobis? Et dixerūt, Da nobis vt vn⁹ ad dexterā tuā & alias ad sinistrā tuā se deam⁹ i gloria tua. Iesus aut̄ ait eis, Nescitis quid petatis. potestis bibere calicē quē ego bibo: aut̄ baptismo quo ego baptizor baptizari? Ait illi dixerūt ei, Possum⁹. Iesus aut̄ ait eis, Calicē quidē quē ego bibo bibetis, & bapti ma quo ego baptizor baptizabimini: sedere aut̄ ad dexterā meā, vel ad sinistrā, nō est meū dare vobis, sed quibus paratū est. Et audiētes decē, co perūt idignari de Iacobō & Ioāne. Iesus aut̄ vocās eos ait illis, Scitis quia hi q̄ vidētur principari gētibus, dominātūr eis: & p̄cipes eorū, potestatē habēt ipsorū. Non ita est aut̄ in vobis, sed quicūq; voluerit fieri major, erit vester minister: & quicūq; voluerit in vobis pri mus esse, erit oīm seru⁹. Nā & filius hoīs nō ve nit vt ministraret ei, sed vt ministraret, & da ret animam suam redē ptiōnē pro multis. * III.

*S. Lucas.**S. Iohannes.*

omnia quē scripta sunt per prophē tas de filio hominis. tradetur enim Gentibus, & illu detur, & fla gellabitur, & conspue tur: & post quā flagel lauerint, occident eum & tertia die resurget. Et ip̄i nihil horum intellexerunt, & era nt verbum istud absco ditum ab eis, & non intelligebant quē dicebantur. * 103.

T 3

C A P. 108. Iesu appropinquans urbi Hiericoni, tribuit videndi facultatem caco mendicanti. Luc 18. * 107.

S. Matthæus. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

*F*actum est autem, cum ap[osto]l[u]s in quaeret Iericho, cœcus quidam sedebat secus viam, mendicans. Et cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. dixerunt autem ei quod Iesus Nazarenus transiit. Et clamauit, dicens, Iesu fili Dauid miserere mei. Et qui preibat, increpabat eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamat, Fili Dauid miserere mei. Stans autem Iesus, iussit illum adduci ad se. Et cum ap[osto]l[u]s in quaerasset, interrogauit illum, dicens, Quid tibi vis facias? At ille dixit, Domine ut videas. Et Iesus dixit illi, Respice, fides tua te saluum fecit. Et confestim vidi, & sequebatur illum magnificans Deum. Et ois plebs ut vidi, dedit laudem deo. * 109

C A P. 109. Zachæus Publicanorum princeps Iesum hospitio excipit. Luc. 19. * 10.

S. Matthæus. S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

*E*T ingressus perambulabat Iericho. Et ecce vir nomine Zachæus: & hic princeps erat publicanorum, & ipse diuens. & quærebat videre Iesum quis esset: & non poterat præ turbam, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arbore sycomori ut videret eum: quia inde erat transitus. Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesum vidit illum, & dixit ad eum Zachæus, festinans descendere: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, & exceperat illum gaudens. Et cum videret oculos, murmurabat, dicentes quod ad hominem peccatorum diuertisset. Stans autem Zachæus, dixit ad Dominum, Ecce dimidiū honorum meorum, Domine, do pauperibus; & si quid aliquem defraudaui, red-

do

SYNTAXIS HISTORIE EVANGELICÆ.

151

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

do quadruplū. Ait Iesus ad eū, Quia ho-
die salus domui huic facta est: eo quod
& ipse filius sit Abrahæ. Venit enim fi-
lius hominis querere & saluum facere
quod perierat.* 110.

CAP. 110. Parabola de minis decem traditis ab homine Nobili totidem
seruis suis. Luc. 19. * 109.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

HÆC illis audiētibus adiiciens, dixit
parabolā, eo quod esset ppe Ierulā-
lē, & quia existimaret, qđ cōfessi regnū
Dei manifestaretur. Dixit ergo, Homo
quidā nobilis abiit in regionē lōginquā
accipere sibi regnū, & reuerti. Vocatis
autē decē seruis suis dedit eis decē mnas,
& ait ad illos, Negotiamini dūvenio. Ci-
ues autē eius oderāt eū: & miserūt lega-
tionē post illū, dicētes, Nolumus hunc
regnare sup nos. Et factū est ut rediret
accepto regno: & iussit vocari seruos,
quibus dedit pecuniā: vt sciret quātum
quisq; negotiatus esset. Venit autē pri-
mus, dicēs, dñe, mna tua decē mnas ac-
quisiuit. Et ait illi, Euge bone serue, quia
in modico fuisti fidelis, eris potestatem
habēs sup decē ciuitates. Et alter venit,
dicens, Dñe, mna tua fecit quinq; mnas.
Et huic ait, Et tu esto sup quinq; ciuita-
tes. Et alter venit, dicēs, dñe, ecce mna
tua quā habui repositā in sudario. timui
enim te, quia homo austerus es: tollis
quod non posuisti, & metis quod non
seminasti. Dicit ei, de ore tuo te iudico
serue nequam. Sciebas quod ego homo
austerus sum, tollens quod non posui,
& metes quod non seminavi: & quare
non dedidi pecuniam meā ad mensam,
& ego veniens cum vñbris vtique exe-

T 4 gifsem

S. Matthæus S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

gissem illam? Et astantibus dixit, Aufer-
te ab illo mniam, & date illi qui decem
mnas habet. Et dixerūt ei, Domine, ha-
bet decē mnas. Dico autē vobis, quia om-
ni habenti dabitur: ab eo autē qui nō ha-
bet, & quod habet auferetur ab eo. Ve-
rūtamē inimicos meos illos, qui nolue-
rūt me regnare super se, adducite huc:
& interficite ante me. Et his dictis, pre-
cedebat ascēdens Ierosolymam.* 113.

C A P. III. Duo cæci sanantur à Iesu egrediente ab Hiericho.

Mat. 20.* 107. Mar. 10.* 107.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

ET egredientibus illis p̄fiscicēte eo de Ieri-
cho, secuta est turba multa: & ec-
ce duo cæci sedentes se-
lus Tim̄i Bartimeus cœ-
cus viam, audierūt quia Iesus transiret: & clama-
uerunt dicentes, Domi-
ne, miserere nostri, fili
Dauid. Turba autem in-
sufili Dauid, miserere
crepabat eos ut taceret. At illi magis clamabant multi, ut taceret. At ille
dicentes, Domine, misere multo magis clamabat,
rere nostri, fili Dauid. Et stetit Iesus, & vocauit
eos, & ait, Quid vultis vocari. Et vocat cœcum di-
ut faciam vobis: Dicunt cœtesei, Animæ quior e-
illi, Domine, utaperian-
tur oculi nostri. Misericordia tuo exi-
tus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum. Et
confessum viderunt, &
secuti sunt eum.* 113.

ET veniūt Iericho: &
plurima multitudine, fi-
lius Tim̄i Bartimeus cœ-
cus, sedebat iuxta viā mē-
dias. Qui cū audisset qā
Iesus Nazarenus est: co-
pit clamare, & dicere, Ie-
sus fili Dauid, miserere
mei. Et cōminabantur ei
At illi magis clamabant multi, ut taceret. At ille
stetit Iesus, & vocauit Et stas Iesus p̄cepit illū
eos, & ait, Quid vultis vocari. Et vocat cœcum di-
ut faciam vobis: Dicunt cœtesei, Animæ quior e-
illi, Domine, utaperian-
tur oculi nostri. Misericordia tuo exi-
tus autem eorum Iesus, tetigit oculos eorum. Et
dixit Iesus dixit illi, Quid
tibi vis faciā? Cœcus autē
dixit ei, Rabboni ut vi-
deā. Iesus autē ait illi, Va-
de, fidei tua te saluū fecit
Et confessum vidi, & se-
quebatur eū in via.* 113.

C A P. 112. Cœna Iesu data Bethanie in domo Simonis Leprofi, ubi Maria effudit vnguentum odoriferum in caput Christi. Matth. 26.* 132.
Mar. 14.* 132. Iohann. 12.* 106.

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
V M autē Iesus Cesset in Bethania in domo Simonis Leprofi, acceſſit ad eum mulier habens alabaſtrū vnguenti pretiosi, & effudit super caput ipſius recubentis. Viden- tes autem diſcipuli, indignati ſunt di- cētes, Ut quid perdi- tio hēc potuit enim iſtud vñdari mul- to, & dari pauperi- bus. Sciens aut Ie- sus, ait illis, Quid moleſti eſtis huic mulieri? Opus e- nim bonum ope- rata eſt in me. Nam ſemper pauperes habetis vobifcum : me autem non ſem- per habetis. Mittens enim hēc vnguen- tum hoc in corpus meum, ad ſepeliēdū lis benefacere : me me, fecit. Amen di- covibus, vbi cunque prædicatum fuerit hoc euangelium in toto mundo, dice- tur & quod hæc fecit, vbi cunque pre-	ET cūm eſſet Be- thaniæ in domo Simonis Leprofi, & recubēret, venit mu- lier habēs alabaſtrū vnguenti nardi ſpi- cati pretiosi: & fra- eto alabastro, effu- dit ſuper caput eius. Erant autem quidā indignè ferētes in- tra ſemetiſpos, & di- cētes, Ut quid per- ditio iſta vnguenti facta eſt? Poterat e- nim vnguentū iſtud vñdari plusquā trecentis denariis, & dari pauperibus. Et fremebant in eā. Iesus autem dixit, Sinite eam, quid illi moleſti eſtis? Bonū opus operata eſt in me. ſemper enim pauperes habetis vobifcū: & cūm vo- lueritis, potefſis il- lis benefacere: me habetis. Quod ha- bituit hēc, fecit: præ- uenit vngere cor- pus meum in ſepul- turā. Amē dico vo- bis, vbi cunque pre-	I Eſus ergo ante ſex dies Paſchæ vñnit Bethaniam, ubi La- zarus fuerat mor- tuus, quē fuſcitauit Ieus. Fecerunt aut ei eēnā ibi: & Mar tha ministrabat, La- zarus verō vnuſ e- rat ex diſcumenti- bus cum eo. Maria ergō accepit libram vnguenti nardi pisti ci, pretiosi, & vnxit pedes Iesu, & exter- ſit pedes eius capil- lis suis: & domus im- pleta eſt ex odore vnguenti. Dixitergo vnuſ ex diſcipulis eius Iudas Iſcario- tes, qui erat eum tra- diturus, Quare hoc vnguentum nō ve- nit trecentis dena- riis, & datum eſt e- genis? Dicit autem hoc, non quia de e- genis pertinebat ad eum: ſed quia fur e- rat, & loculos habēs ea quē mittebantur portabat. Dixit er- go Ieus, Sine illam ut in diem ſepulture	V meæ

S. Matthæus	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
fecit , in memoriam eius.* 132.	dicatū fue- rit Euange- lium istud in vniuer- so mundo , & quod fe- cit hæc,nar- rabitur in memoriam eius . * 132.	metæ seruet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscū: me autem non semper habebitis. Cognouit ergo turbam ex Iudæis quia illic est: & venerunt non propter Iesum tantum, sed vt Lazarum viderent, quem suscitauit à mortuis. Cogitauerunt autem principes la- cerdotum, vt & Lazarum interficerent quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Iesum,* 113.	

C A P. 113. Iesus sedens in pullo Asinae honorifice recipitur in ciuitatem Hierosolymitanam. Mat. 21.* 111 Mar. 11.* 111 Luc. 19.* 110. Iohān. 12.* 112.

S. Matthæus	S. Marcus.	S. Lucas	S. Iohannes.
E T cū ap- propin- rēt Ierolymæ	E T cū ap- propinqua	E T factū est, cū quassent Ie & Bethanię ad mó- ad Beth-phage & rosolymis, té oliuarū, mittit du Bethaniā ad mótem & venissent os ex discipulis suis qui vocatū oliueti, Beth-phagē & ait illis, Ite ī castel misit duos discipu- gē ad Mon lú qđ cōtra vos est, los suos, dicēs, Ite in té Oliueti, & statī introeūtes ī castellum qđ contrā tunc Iesus luc, inuenietis pullū est: in qđ introeun- misit duos ligatū, super quēne- tes, inuenietis pullū discipulos, mo adhuc hoīm se- asinæ alligatum, cui dicens eis, dit: soluite illū; & ad nemo vñquā homi- Ite in castel ducite. Et si quis vo- num sedit: soluite il- lum quod bis dixerit, Quid fa- lum, & adducite. Et contra vos citis: dicite qa Dño si quis vos interroga- est, & sta- necessarius est: & cō- uerit, quare soluitis: tim inueni- tinuō illū dimittet sic dicitis ei, Quia etis asinam huc. Et abeūtes in- alligatum, uenerunt pullum li- desiderat. Abierunt & pullum gatum ante ianuam autē qui missi erāt: cum ea: sol foris in biuio: & sol & inuenierunt sicut uite, & ad- uunt eum. Et quidā dixit illis, stātem pul- ducire mi- de illic stantibus di- lum. Soluētibus au- hi: & si quis cebant illis, Quid fa- tē illis pullum, dixe vobis ali- citis soluētes pullū: runt domini eius ad quid dixe- Qui dixerunt eis si- illos, Quid soluitis	I N crastinum ad turba multa qui venerat ad diem festum, cū audisser quia venit Iesus Irosolymam: accep- runtramos palmo- rum, & processerū obuiam ei, & clam- bant, Hosan-na, be- nedictus qui venit in nomine Domini. Rex Israel. Et invenit Iesus a sellum, sedit super eum, & cut scriptum est: Noli timere filia son: ecce rex tuus: nit sedens super pulum asinæ. Hæc cognouerunt discipuli eius primum sed quando glorificatus est Iesus, recordati sunt qu

E. SYNTAXIS HISTORIÆ EVANGELICÆ. 155

S. Matthæus. S. Marcus.

erit, dicite, quia Domi- cut præce-
nus his opus habet: & perat illis
concessim dimitteret eos. Iesus: & di-
Hoc autem factum est ut miserūteis.
adimpleretur quod di- Et duxerūt
Eum est per prophetam, pullum ad
dicentem, Dicite fili⁹ Si- Iesum: & ce-
on, Ecce rex tuus venit imponunt
tibi mansuetus, & sedens illi vestimē
super asinam & pullum ta sua, & se-
filium subiugalis. Eun-
tes autem discipuli, tece-
runt sicut præcepit illis vestimenta
Iesus. Et adduxerunt a-
super sedere fecerunt.
Plurima autem turba
strauerunt vestimēta sua
in via; alij autem cæde-
bat ramos de arboribus,
& sternebant in via, tur-
ba autem quæ præcede-
bant & quæ sequebātur
clamabant, dicentes, Ho-
fan-na, be-
san-na filio Dauid: bene-
dictus qui venit in nomi-
ne Domini: hosanna in
altissimis. Et cùm intraf-
set Ierosolymam, com-
mota est vniuersa ciui-
tas, dicens, Quis est hic?
Populi autem dicebant,
Hic est Iesus propheta, à
Nazareth Galilæe. * 115. celsis. * 115.

Cap.

S. Lucas.

pullum? Atilli dixerunt,
Quia Dominus eū ne-
cessariū habet. Et duxerūt illū ad Iesum. Et ia-
ctates vestimēta sua su-
pra pullū, imposuerunt
Iesum. Eūte aut illo sub
sternebūt vestimēta sua ī
via. Et cùmap, ppiquaret
iā ad descēsum motis Oli-
ueti, cœperūt oesturbæ
descēdētiū gaudētes lau-
dare Deū voce magna,
sup omnibus quas vide-
rāt virtutib⁹, dicētes, Be-
nedictus qui venit rex in
alij aut frō-
descēdebāt & gloria ī excelsis. Et q-
de arborib⁹. dā Pharisæorū de turbis,
& sterne-
bāt in via.
Et qui præ-
bāt ramos de arboribus,
& sequebantur
clamabāt, dicētes, Ho-
fan-na, be-
san-na filio Dauid: bene-
dictus qui venit in nomi-
ne Domini: hosanna in
altissimis. Et cùm intraf-
set Ierosolymam, com-
mota est vniuersa ciui-
tas, dicens, Quis est hic?
Populi autem dicebant,
Hic est Iesus propheta, à
Nazareth Galilæe. * 115. celsis. * 115.

S. Iohannes.

hæc erant
scripta de
eo, & hęc
feceruntei.
Testimo-
nium ergo
perhibebat
turba quæ
erat cū eo
quando La-
zarū voca-
uit de mo-
numento,
& suscita-
uit eum à
mortuis.
Propterea
& obuiam
venit ei tur-
ba: quia au-
dierūt eum
fecisse hoc
signum.
Pharisæi
ergo dixe-
runt ad le-
metipos, Videtis
quia nihil
profici-
mus: ecce
mundus
totus post
eum abiit.
* 114.

V 2

S. Mattheus

S. Marcus, S. Lucas.

S. Iohannes.

S. MatERant autem quidam Gentiles exhib
qui ascenderat ut adorarent in die s
sto. Hi ergo accesserunt ad Philippum qui
erat à Bethsaïda Galilææ , & rogabant
eū, dicētes, Domine, volumus Iesum v
dere. Venit Philippos, & dicit Andreus
Andreas rursum & Philippus dixerunt
Iesu, Iesus aut̄ respōdit eis, dicēs, Veni
hora, ut clarificetur filius hominis. Am
amen dico vobis, n̄i granum frumenti
cadens in terram, mortuū fuerit: ipsum
solū manet. Si autem mortuum fuerit
multum fructum affert. Qui amat anim
am suam, perdet eam: & qui odiat anim
am suam in hoc mundo, in vitam æte
nam custodit eam . Si quis mihi min
istrat, me sequatur: & vbi sum ego, illi
& minister meus erit. Si quis mihi min
istrauerit, honorificabit eū Pater meus.
Nunc anima mea turbata est. Et quid
cam? Pater, saluificame ex hac hora. Sed
propterea veni in horam hāc, Pater, cl
arifica nōmē tuum . Venit ergo vox de
cælo, Et clarificauit, & iterū clarificabat.
Turba ergo, quæ stabant & audierat, di
cebat tonitruum esse factum. Alij dice
bant, Angelus ei locutus est. Respondit
Iesus, & dixit, Non propter me hæc voi
venit, sed propter vos. Nunc iudicium
est mundi: nunc princeps huius mundi
eiicietur foras. Et ego si exaltatus fu
erit à terra, omnia trahā ad meipsum. (hoc
autem dicebat, significans qua morte es
set moriturus.) Respōdit ei turba, No
audiuimus ex lege, quia Christus manet
in æternum: & quomodo tu dicis, Opta
tet exaltari filium hominis? Quis est ibi?

S. Matheus. S. Marcus. S. Lucas.

S. Iohannes.

filius hominis? Dixit ergo eis Iesus, Ad
huc modicū, lumen in vobis est. Am-
bulate dum lucē habetis, vt nō vos tene-
bræ comprehendant, & qui ambulat in
tenebris, nescit quō vadat. Dum lucem
habetis, credite in lucē, vt filij lucis sitis.
Hæc locutus est Iesus: & abiit, & abscondi-
dit se ab eis. Cūm autem tanta signa fe-
cisset corā eis, nō credebat in eū: vt ser-
mo Isaiae Prophetę impleretur, quem
dixit, Dñe, quis credidit auditui nostro
& brachiū Dñi cui reuelatū est? Propte-
re nō poterāt credere, quia iterū dixit
Isaias, Ex cœauit oculos eorū, & indu-
rauit cor eorū. vt nō videāt oculis, & nō
intelligent corde, & couertatur, & sanē
eos. Hæc dixit Isaias, quādo vidit gloriā
eius, & locutus est de eo. Verūtamen &
ex principib⁹ multi crediderūt in eū:
sed ppter Pharisēos nō confitebātur, vt
ē synagoga non eiicerentur. Dilexerūt
enim gloriā hoīm magis, quām gloriam
Dei. Iesus autem clamauit, & dixit, Qui
credit in me, nō credit in me, sed in oī
qui misit me. Et qui videt me, videt eum
qui misit me. Ego lux in mūdū veni: vt
oīs qui credit in me, in tenebris nō ma-
neat. Et si quis audierit verba mea, & nō
custodierit; ego nō iudico eū. non enim
veni vt iudicē mūdū, sed vt saluificē mū-
dū. Qui spernit me, & nō accipit verba
mea: habet qui iudicet eū. sermo quē lo-
cutus sum, ille iudicabit eū in nouissi-
mo die: Quia ego ex meipso nō sum lo-
cutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi
mandatum dedit quid dicam, & quid
loquar. Et scio quia mādatum eius vita
æterna est. Quæ ergo ego loquor: sicut
dixit mihi Pater, sic loquor.* 134.

C A P. 115. Ficus excretata continuo exarescit: & ejiciuntur negotiantes
in templo. Marth. 21. * 113. Mar. 11. * 113. Luc. 19. * 114.

S. Mattheus.

*E*t intravit Iesus in templum plu Dei, & ciebat oes videntes & emetes in circumspectis omnibus, templo, & molas numulariorum, & cathedras videnti colubas euerit: & dicit eis, Scriptum est: domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et accesserunt ad eum ceci, & claudi in templo: & sanauit eos. Videntes autem principes sacerdotum & Scribebæ mirabilia quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes, Hosanna filio Dauid: indignati sunt & dixerunt ei, Audis quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis, Vtique, nūquā legisti, Quia ex ore infantium & lacteum pse: istilaudē: Et relictis illis, abiit foras extra Ciuitatem in Bethaniā: ibi: māsit. Mane autem reuertens in Ciuitatem, esurijt. Et vidēs fici arborē vnā sec⁹ viā, venit ad

S. Marcus.

*E*t introiuit Ierosolymam in templum: & cum iam vespera esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim. Et alia die cum exirent à Bethania, esuriunt. Cumque videbant longe sicum habentem folia, venit siquid forte inueniret in ea. Et cum venisset ad eam nihil inuenit præter folia. non enim erat tempus feriorum. Et respondens dixit ei, Iam nō amplus in æternum ex temporis fructum quisquam manducet. Et audiebant discipuli eius. Et veniunt Ierosolymam. Et cum introisset in templum, cœpit eiicere vendentes & ementes in templo, & mensas numulariorum, & cathedras vendenti columbas euerit. & non sinebat ut quisquam traheret vas per templum: & docebat, dicens eis, nisi folia tātūm, & ait illi, Nōnne scriptum est, Quia nūquā ex te fructus nascentur in semperitū. Et scatur in semperitū. Et rationis vocabitur omnianarefacta est cōtinuō ferculū bus gentibus? Vos autem nea. Et vidētes discipuli feciit eam speluncam mirati sunt dicentes, Quo latronum. Quo auditō, modō cōtinuō aruit? Re: principes sacerdotum &

S. Lucas.

*E*t ingressus in templum, cœpit eiicere vendentes in illo & ementes, dicens illis, Scriptum est, Quia domus mea, dominus oratio nis est. Vos autem feciit illam speluncam latronum. Et erat do cēs quotidiē in templo. Principes sacerdotū & Scribebæ & plebis que rebant illū, perdere: & non inueniebant quid facerent illi.

Om

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>spondens autem Ie- sus, ait eis, Amen dico vobis, si ha- bueritis fi- dem, & nō hæsitaueri- tis, non so- lū de fical- nea facietis sed & si mó- ti huic di- xeritis, Tol- le & iacta- te in mare: fiet. Et om- nia quæcù- que petie- ritis in ora- tione credé- tes, accipie- tis. * 116.</p> <p>Scribæ querebant quomodo eum per- derent timebant enim cum : quoniam vniuersa turba admirabatur super do- ctrina eius . Et cùm vespera facta esset, egrediebatur de ciuitate. Et cùm manè transirent, viderunt sicum aridam factā à radicibus. Et recordatus Petrus, dixit ei, Rabbi, ecce ficus cui maledixisti , a- ruit. Et respondens Iesus ait illis, Habe- te fidem Dei. amen dico vobis, quia qui cunque dixerit huic monti , Tollere & mittere in mare, & non hæsitauerit in corde suo, sed crediderit quia quodcun- que dixerit, fiat: fiet ei. Propterea dico vobis, omnia quæcunque orantes peti- tis, credite quia accipietis , & euenerint vobis. Et cùm stabitis ad orandum, di- mittite si quid habetis aduersus aliquē: vt & pater vester qui in cælis est, dimit- tat vobis peccata vestra . Quod si vos non dimiseritis: nec pater vester qui in cælis est, dimitte vobis peccata vestra. * 116.</p>			

C A P. 116. Principibus sacerdotum & Scribis interrogantibus, quia potestate doceret populum, Christus proponit questionem de Baptismo Iohannis, & parabolam de duobus filiis patri dissimiliter obtemperantibus, altero quidem verbo,
& non re, contra autem altero, re & non verbo. Mat. 21. * 115.
Mat. 21. * 115. Luc. 12. * 115.

S. Matthæus	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>ET cū venisset i téplū, acceserūt ad eū doc- té p̄cipes sacerdotū & seniores populi, dicétes, In qua potestate hæc fa- cis: Et quis tibi dedit hanc potestatē? Re- spondens i esus dixit eis, in Templo, Interrogabo vos & ego</p>	<p>ET ve- niunt rursus Ie- rosolymā. Et cūm ambularet ac-</p>	<p>ET factū est i vna die- rū docēte illo populū in téplo & euāgelizante, cōuenérūt p̄cipes sacer- dotū & Scribē cū seniori b°, & aiūt dicétes ad illū, Dic nobis, i qua potestate hæc facis? aut, Quis est q- dedit tibi hāc potestatē?</p>	<p>V 4</p>

S. Mattheus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

vnū sermonē. quē sidixe accedunt ad eum summi Respōdens
ritis mihi, & cego vobis di sacerdotes, & Scribæ, & aut̄ Iesuſ di-
cā i qua potestate hęc fa ſeniores, & dicunt ei. In xit ad illos,
cio. Baptism⁹ Iohānis vn̄ qua potestate hęc facis? interroga-
de erat; ē celo, an ex ho- & quis dedit tibi hanc bo vos & e-
minib⁹? At illi cogitabāt potestatem vt iſta facias? go vnū ver
inter ſe, dicētes. Si dixeri Iesuſ autem respondens bū, Respō-
muſ ē celo, dicet nobis, ait illis, interrogabo vos dete mihi,
Quare ergo nō credidi- & ego vnum verbum, &
ſtiſ illi; Si aut̄ dixerimus respondete mihi: & di- Baptismus
ex hoib⁹: timem⁹ turbā. cam vobis in qua po- Iohannis
tate hęc faciam. Baptif
oēs enī habēt Iohāneſ ſi- rat, an ex
cut pphetā. Et respōde- mus Iohannis, de celo hominib⁹?
tes Iefu, dixerūt, Nesci- erat, an ex hominibus? At illi cogi-
muſ Ait illis & ipſe, Nec Respōde mihi. At illi tabāt intra-
ego dicovobis i qua po- cogitabant ſecum, dicen- ſe, dicētes,
tate hęc facio. Quid aut̄ tes, Si dixerimus de cæ- Quia ſi di-
vobis videtur? Homo qui lo, dicet, Quare ergo nō xerimus de
dā habebat duos filios: credidistiſ ei? Si dixeri- cālo, dicet,
& accedens ad primū, di- mus ex hominibus, time Quare er-
xit, Pili, vade, hodie ope- bant populum. omnes go nō credi-
rare in vinea mea. Ille aut̄ enim habebant Iohan- distis illi?
respōdeſ, ait, Nolo. Po- nem quia verē prophe- Si autem di-
ſtea aut̄ pœnitētia mot⁹, ta effet. Et respondentes xerimus ex
abiit. Accedens aut̄ ad al- dicunt Iefu, Nescimus, hominibus
terū, dixit ſimiliter. At il Et respondens Iefu ait plebs vni-
le respondēs, ait, Eo do- illis, Neque ego dico vo- uera la-
mine. Et nō iuit: quis ex bis in qua potestate hęc dabit nos:
duob⁹ fecit volūtē pa- faciam.* 117. certi ſunt
tris? Dicuntei, Primus. enim Iohā-
Dicit illis Iefu, Amē di- nem, pph-
co vobis, quia publicani tā effe. Et
& meretrices precedunt ſe nescire
vos in regnū Dei. Venit vnde effet.
enī ad vos Iohānes in via Et Iefu ait
iustitie: & nō credidistiſ illis, Neque
ei, publicani aut̄ & mere- ego dicovo
trices crediderūtei: vos bis i qua po-
aut̄ vidētes nec pœnitē- testate hęc
tiam habuſtis poſtea, vt facio.* 117.

C A P. 117. Porabola de vinitoribus homicidis.
Matth. 21 * 116. Mar. 12, * 116. Luc. 20. * 116.

S. Matthæus

A Liā parabolā audite: Homo erat pater familiās, q̄ plātauit vineā, & se- pem circūdedit ei, & iudit in ea torcular, & edificauit turrim, & locauit eā agricō- lis: & peregrē profe- catus est. Cūm autētē- pus fructū appro- pinquasset, misit ser- uos suos ad agrico- las, vt acciperet fru- vineq;. Qui appre- hensus cius. Et agrico- le apprehensis seruis derunt: & dimis- eis, aliū ceciderūt, runt vacuum. Et alii occiderūt, aliū iterum misit ad illos vero lapidauerunt. alium seruum: & il- iterū misit alios ser- uos plures prioribꝫ: nerauerunt, & con- & fecerūt illis simi- tumelijis affecerunt. liter. Nouissimē aut̄. Et rursum aliū mi- misit ad eos filium sit, & illum occi- suā, dicēs, Verebū- tur filiū meū. Agri- colē autē vidētes fi- lium, dixerunt intra occidentes. Adhuc se. Hic est h̄eres, ve- ergo vnum habens nte, occidamus eū, filium charissimum: & habebimus h̄ere- & illum misit ad eos ditatem eius. Et ap- nouissimum, dicēs, prehēsum eū eie- Quia reuerebuntur runt extra vineam, filium meum. Co- & occiderunt. Cūm loni autem dixerunt ergo

S. Marcus.

E T cœpit illis in parabolis loqui, Vineam pastinauit homo, & circunde- dit sepem, & fodit lacum, & edificauit turrim, & locauit eā agricō- lis: & peregrē profe- catus est. Cūm autētē- pus fructū appro- pinquasset, misit ser- uos, vt ab agricō- las, vt acciperet de fructu vineq;. Qui appre- hensus cius. Et agrico- le apprehensis seruis derunt: & dimis- eis, aliū ceciderūt, runt vacuum. Et alii occiderūt, aliū iterum misit ad illos vero lapidauerunt. alium seruum: & il- iterū misit alios ser- uos plures prioribꝫ: nerauerunt, & con- & fecerūt illis simi- tumelijis affecerunt. liter. Nouissimē aut̄. Et rursum aliū mi- misit ad eos filium sit, & illum occi- suā, dicēs, Verebū- tur filiū meū. Agri- colē autē vidētes fi- lium, dixerunt intra occidentes. Adhuc se. Hic est h̄eres, ve- ergo vnum habens nte, occidamus eū, filium charissimum: & habebimus h̄ere- & illum misit ad eos ditatem eius. Et ap- nouissimum, dicēs, prehēsum eū eie- Quia reuerebuntur runt extra vineam, filium meum. Co- & occiderunt. Cūm loni autem dixerunt ergo

ad

X eie-

S. Lucas.

C OEpit aūtdicere ad plebē parabo- lam hanc, Homo plantauit vineam, & locauit eam colonis: & ipse peregrē fuit multis temporibus. Et in tempore mi- sit ad cultores ser- uum, vt de fructu vineae darent illi. Qui cæsum dimis- runt eū inanem. Et addidit alterū ser- uum mittere. Illi autem hunc quoq; cædentes & affici- tes contumelia, di- miserunt inanem. Et addidit tertium mittere: qui & illū vulnerantes eiece- runt. Dixit autem Dominus vineæ, Quid faciam? mit- tam filium meum dilectum: forsitan cūm hunc viderint, verebuntur. Quem cūm vidissent colo- ni, cogitauerunt in- trare, dicentes, Hic est h̄eres, occida- mus illum, vt nostra & occiderunt. Cūm loni autem dixerunt

ad

X eie-

S. Iohannes.

lum in capite vul- nos plures prioribꝫ: nerauerunt, & con- & fecerūt illis simi- tumelijis affecerunt. liter. Nouissimē aut̄. Et rursum aliū mi- misit ad eos filium sit, & illum occi- suā, dicēs, Verebū- tur filiū meū. Agri- colē autē vidētes fi- lium, dixerunt intra occidentes. Adhuc se. Hic est h̄eres, ve- ergo vnum habens nte, occidamus eū, filium charissimum: & habebimus h̄ere- & illum misit ad eos ditatem eius. Et ap- nouissimum, dicēs, prehēsum eū eie- Quia reuerebuntur runt extra vineam, filium meum. Co- & occiderunt. Cūm loni autem dixerunt ergo

ad

X eie-

S. MATTHEUS.

ergovenerit dominus vineæ, qd faciet agricolis illis? Aiunt illi, Malos malè perdet: & vineam suā locabit alij agricultoris, qui reddent ei fructum temporibus suis. Dicit illis Iesus, Nunquam legistis in scripturis, Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic est factus in caput anguli? A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris? Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabatur genti faciéti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: superquero ceciderit, conteret eum. Et cum audissent principes sacerdotum & Pharisei parabolaseius: cognoverunt quod de ipsis diceret. Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant. * 118.

S. MARCUS.

ad inuicem. Hic est hæres: venite, occidamuseum: & nostra erit hæreditas. Et apprehendentes eum, occiderunt: & eiecerunt extra vineam. Quid ergo faciet ille Dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam alijs. Nec scripturam hæc legistis, Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli, A Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris? Et quærabant eum tenere: & timuerunt turbam, cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt. * 119.

S. LUCA.

eieclum illum extra vineam, occiderunt. Quid ergo faciet ille Dominus vineæ? Veniet, & perdet colonos istos, & dabit vineam alijs. Quo auditio, dixerunt illi, Absit. Ille autem aspiciens eos ait, Quid est ergo hoc quod scriptum est: Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli? Omnis qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum? Et quærerant principes sacerdotum & Scribæ mittere in illum manus illa hora: & timuerunt populum. Cognoverunt, enī quod ad ipsos dixerit similitudinem hæc. * 119.

S. IOHANNES.

ET pa
est reg
fecit n
suos v
lebat
dicen
meū p
omni
item ne
villam
nem sc
uos eu
derunt
est: &
homini
cendit
den p
nōfuer
rum: &
te ad n
vias, c
ueneru
sunt n
autem
vidit i
nuptia
huc in
lem; A
ministr
cius, r
res ib
Multi
eti. * 1

CAP. II8. Parabola regis nuptias filij sui celebrantis.
Matth. 22.* II8.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

ET respondens Iesus, dixit iterum in parabolis eis, dicens, Simile factum est regnum cœlorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit seruos suos vocare invitatos ad nuptias: & nobilis venire. Iterum misit alios seruos dicens, Dicite invitatis, Ecce prandium meū paraui, tauri mei & altilia occisa, & omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam suam: alius vero ad negotiacionem suam: reliqui vero tenuerunt seruos eius, & contumelij affectos, occiderunt. Rex autem cum audisset, iratus est: & missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succedit. Tunc ait seruis suis, Nuptię quidem parata sunt: sed qui invitati erant, non fuerunt digni. ite ergo ad exitus viarum: & quo sunque inuenieritis, vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias, congregauerunt omnes quos inuenierunt, malos & bonos: & impletæ sunt nuptiæ discubentium. Intravit autem Rex ut videret discubentes: & vidit ibi hominem non vestitum nuptiali. Et ait illi, Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialē? At ille obmutuit. Tunc dixit Rex ministris, Ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus & stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci vero eleeti. * II9.

X 2 Cap.

C A P. 119. Quæstio captio/a Phari/aorum & Herodianorum de tributo Cesaripos
dendo explicatur. Matth. 22. * 119. Mar. 17. * 117. Luc. 20. * 117.

S. Mattheus.

Vnc abeūtes Pharisæi, consiliū inierant, vt caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicētes, Magister, scimus quia verax es, & viā Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo. nō enim respicis personā hominum: dic ergo nobis quid tibi videtur, licet césulum dare Cæsari, an non? Cognita autē Iesus nequitia eorum, ait, Quid me tentatis, hypocritæ ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denariū. Et ait illis Iesus, Cuius est imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei, Cæsar. Tunc ait illis, Reddite ergo quæ sunt Cæsar, & quæ sunt Dei, Deo. Et ait illis, Reddite quæ sunt Cæsar, & quæ sunt Dei, Deo. Et audiētes mirati sunt, & reliquo eo, abie-
gunt. * 120.

S. Marcus.

Tmittunt ad eum quosdam ex Pharisæis & Herodianis: ut eum caperet in verbo. Qui venientes dicunt ei, Magister, scimus quia verax es, & nō curas quenquā: nec enim vides in facie hominum, sed in veritate viam Dei do- ces: licet dare tribu- tum Cæsari, an non tate doces, licet no- dabimus? Qui scies bistrubutū dare Cæ- versutiam illorum, sari, an non? Consi- ait illis, Quid me derans autem dolū tentatis: afferte mi- illorū, dixit ad eos, hi denarium vt vi- deam, At illi attule- runt ei. Et ait illis, Cuius habet Cuius est imago hæc & inscriptio? Dicūt ei, Cæsar. Respon- dens autem Iesus, dixit illis, Reddite igitur quæ sunt Cæ- saris, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo. Et ait illis, Reddite ergo quæ sunt Cæsar, & quæ sunt Dei, Deo. Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe: & mirati in respōso eius, tacuerunt. * 120.

S. Lucas.

ET obseruantes, miseris insidia- tores, qui se iustos simularent vt cape- rent eum in ser- mone, & tradarent illum principatui & potestati Præsidis. Et interrogauerunt eū, dicentes, Magi- ster, scimus quia re- stē dicis & doces: & ritate viam Dei do- non accipis personā, sed viā Dei in veri- tum Cæsari, an non tate doces, licet no- dabimus? Qui scies bistrubutū dare Cæ- versutiam illorum, sari, an non? Consi- ait illis, Quid me derans autem dolū tentatis: afferte mi- illorū, dixit ad eos, Quid me tentatis? oltendite mihi de- nariū. Cuius habet Cuius est imago hæc & inscriptio? Responden- tes dixerūt, Cæsaris. Et ait illis, Red- dite ergo quæ sunt Cæsar, Cæsari: & quæ sunt Dei, Deo. Et non po- tuerunt verbum eius reprehendere coram plebe: & mi- rat in respōso eius, tacuerunt. * 120.

S. Iohannes.

S. Mat-
[N ill
laccel
ad eu
duca
dicunt
esse r
restion
& int
gaueri
dicent
Magil
Moysi
xit, S
mortu
rit no
bēs fi
vt du
frater
vxore
lius, &
citet f
fratri
Erant
apud
septem
tres: &
mus
ducta
funct
& no
bens
reliqu
rēfua
suo.
ter se
q; ad
mū. N

CAP. 120. Christus afferit resurrectionem carnis aduersus Saduceos.

Mat. 22.* 119. Mar. 12.* 119. Lyc. 20.* 119.

S. Matthæus.

In illo die accesserunt Sadducæ qui dicunt ad eum Saducæ, qui dicunt non esse resurrectionem: & interrogabat eum dicentes, Magister, Moyses scripsit, ut si cuius frater mortuus fuerit, & dimiserit vxorem, & filios non reliquerit, accipiat frater eius vxorem ipsius, & resuscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant: & primus accepit vxorem, & mortuus est non reliquo semine. Et secundus accepit eam, & mortuus est: & nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem: & non reliquerunt semen. Nouissima omnia defuncta est & mulier. In resurrectione ergo cū resurrexerint, cuius de his erit vxoris: semper enim habuerunt eam ductam de vxore. Et respondens functus est: Iesus, ait illis, Non ideo & non haberratis, non scientes scribens semem, pturas, neque virtutem Dei; reliquit vxori suæ fratri surrexerint, neque nubentur, ter secundus sed sunt sicut Angeli & tertii vñ in cœlis. De mortuis quod ad septem autem quod resurgant, nō legistis in libro Moy-

S. Marcus.

ET venerunt ad eum Sadducæ qui dicunt resurrectionem non esse: & interrogabat eum dicentes, Magister, Moyses scripsit, ut si cu-

S. Lucas.

Accesserunt autem quidam Sadducæorum qui negant esse resurrectionem, & interrogauerunt eum, dicentes, Magister, Moyses scripsit nobis, Si frater alicuius mortuus fuerit habens vxorem, & hic sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater eius vxorē, & suscitet semen fratri suo. septem ergo fratres erant: & primus accepit vxorem, & mortuus est sine filijs. & sequens accepit illam, & ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam. Similiter & omnes septem, & non reliquerunt semen, & mortui sunt. Nouissime omnium mortua est & mulier. In resurrectione ergo, cuius eorum erit vxoris: siquidem septem habuerunt eam vxorem. Et ait illis Iesus, Filij huius seculi nubunt, & traduntur ad nuptias: illi vero qui digni habebuntur seculo illo & resurrectione ex mortuis, neque nubunt, neque ducent uxores, neque vtram mori poterunt: æquales enim Angelis sunt: & fi-

X 3. lij.

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>sim autem om̄ & mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septe, vxor omnes enim habuerunt eam. Respōdens autem Iesus, ait illis, Erratis, nescientes scripturas, neq; virtutē Dei. In resurrectione enī neq; nubent, neq; nubentur: sed sunt sicut Angeli Dei in cælo. De resurrectione aut mortuorū non legistis, quod dictum est à mortuorū, Deo dicente vobis, Ego sed viuorum Deus Abraham, & rum. Vos Nō est Deus mortuorū, tū erratis. sed viuentiū. Et audientes turbę, mirabantur in doctrina eius. * 121.</p>	<p>si, super rumbum quo modo dixerit illi Dei, inquiens, Ego sum Deus Abrahā, & Deus Isaac, & Deus Iacob? Non est Deus ḡtis, quod dictum est à mortuorū, Deo dicente vobis, Ego sed viuorum Deus Abraham, & rum. Vos Dei Isaac, & Dei Iacob; ergo mulier nō est Deus mortuorū, tū erratis. * 122.</p>	<p>lij sunt Dei, cūm sint filij resurrectionis. Quiaverō resurgent mortui, & Moyses ostendit, secus rubum sicut dicit Dominum, Deum Abraham, & Deum Isaac, & Deum Iacob. Deus autem nō est mortuorum, sed viuorum. omnes enim viuunt ei. Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt ei, Magister, bene dixisti. Et amplius non audebant eum quicquam interrogare. * 122.</p>	<p>S. Mattheus autem sine le est b. Diliges proximatum te ipsum. In his dibus mādatis vñ uerisale pendet prophe * 122.</p>

CAP. 122. Quodnam sit magnum & primum Legis praeceptum.

Matth. 22 * 120. Mar. 12. * 120.

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>Pharisei autem audiētes quod silētiū imposuisset Sadoc, conuenerunt in unum: & interrogauit eum vñus ex eis primū om̄ mādatū. Iesus legis doctor, tentans eū, ait respōdit ei, Quia pri-Magister, quod est manus tuus, Deus vñus est. Et Dominum Deum tuum diliges Dominū Deum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum. Secundum mū mādatū. Secundū autē accessit vnus de Scribis qui audierat illos cōquirētes, & vidēs quod ducēs, interrogauit eū qđ esset rogauit eum vñus ex eis primū om̄ mādatū. Iesus tuus, Deus vñus est. Et interrogauit eū qđ esset mū om̄ mādatū est, Aūdi Israēl, Dominus Deus tuus, Deus vñus est. Et ex tota māte tua, & ex tota virtute tua. Hoc est pri-</p>	<p>E</p>	<p>T</p>	<p>cūtei, lhis, Quādam cat eu ēcens, Dāo nā dextris ponā in scabelli rū; Si e cat eū I do fili? mo por dere ve sus fui illa die interro</p>

S. Mattheus.

iaté simile est huic,
Diliges proximum tuum sicut te ipsum.
In his duabus mandatis uniuersitatem lex pendet & prophetæ.
* 122.

S. Marcus.

simile est illi, Diliges proximum tuum tanquam te ipsum. Maior horum aliud mandatum non est. Et ait illi Scriba, Bene Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius praeter eum. Et ut diligatur ex toto corde, &c ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine: & diligere proximum tanquam seipsum: maior est omnibus holocaustibus & sacrificijs. Iesus autem videt, quod sapienter respondisset, dicit illi, Non es longe a regno Dei. Et nemo iam audebat eum interrogare. * 122.

S. Lucas.

S. Iohannes.

C A P. 122. I E S U S interrogat Phariseos, cuius filius sit Christus.

Matth. 22.* 121. Mar. 17.* 121. LUC. 20.* 120.

S. Mattheus.

Ongregatis autem Pharisæis, interrogavit eos Iesus, dicens, Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Disciپei, David. Ait ille, Quomodo ergo David in Spiritu vo- cat eum Dominum, dicens, Dixit Dominus, Dico filium esse David? Quomodo ergo scabellum pedum tuorum. Ipse ergo David dicit eum, quoniam filius eius est. Si ergo David dicit eum, Dominum: quomo- do filius ei est? & ne- est filius eius? Et mo poterat ei responde- multa turba eum li- dere verbū; ne quis au- biter audierit. * 123.

S. Marcus.

ET respondens Iesus, dicebat, docens in templo, Quomodo dicunt scrip- tæ, Christum filium esse David? & ipse David dicit in libro Psalmorum, Dixit Dominus domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ipse ergo David dicit eum, quoniam filius eius est. * 123.

S. Lucas.

Dixit autem ad illos, Quomodo dicunt Christum filium esse David? & ipse David dicit in libro Psalmorum, Dixit Dominus domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? David ergo Dominum illum vocat: & quomodo filius eius est? * 123.

S. Iohannes.

X 4

CAP. 123. Docet obtemperandum esse Scribis & Pharisæis in Cathedra Mosis. dentibus, etiam si vita ipsorum minime sit imitanda. Quorum hypocriti & ambitioni detecta, discipulos humilitatem docet, & eisdem Pharisæis multiplices penas interminatur. Matth. 23.* 122. Mar. 12.* 22. Luc. 20.* 123.

S. MATTHÆUS.

Tunc Iesus locutus est ad turbas & ad discipulos suos, dicens, Super cathedram Moysi sedebūt Scribæ & Pharisæi. Omnia ergo, quæcumque dixerint in doctrina omni populo, dixit verò eorū nolite facere, dicunt enim & te à Scribis, Discipulis non faciunt. Alligat enim onera grauia qui volunt suis, Attentiones & importabilia, & imponunt in humero. in stolis am dite à Scriros hominum; digito autē suo nolite ea bulare, & bis qui voluerent videātur ab hominibus. dilatāt enim foro, & in lare in stophylacteria sua, & magnificat simbriias. Amant aut̄ primos recubitus in ecclesis, thedris & primas cathedras in synagogis, & latitudines in sy- nagogis, & primas cubitus in synagogo- bus, rabbi. Vos aut̄ nolite vocari rabbi. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim magister vester, omnes qui in ecclisis, & pri- deuorant mos discu- ntim pater vester qui in celis est. Nec domos vi- vocemini magistri: quia magister vester, unus est Christus. Qui maior est vestrum, erit minister vester. Qui aut̄ se exalta- verit, humiliabitur: & qui se humiliaverit, exaltabitur. Vnde aut̄ vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ: quia clauditis regnum celorum ante homines, vos enim non intratis: nec introeūtes finitis intrare. Vnde vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, orationes longas orates, propter hoc amplius accipiens iudicium. Vnde vobis Scribæ & Pharisæi hypocritæ: quia circuitis mare & aridam, ut faciatis vnum proselytum: & cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quam vos. Vnde vobis duces cæci, q

S. MARCUS.

ET dicebat eis A Vdien- te autem in stolis am dite à Scri- ros hominum; digito autē suo nolite ea bulare, & bis qui voluerent videātur ab hominibus. dilatāt enim foro, & in lare in stophylacteria sua, & magnificat simbriias. primis ca- lis, & amant primas cathedras in synagogis, & latitudines in sy- nagogis, & primas cubitus in synagogo- bus, rabbi. Vos aut̄ nolite vocari rabbi. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim magister vester, omnes qui in ecclisis, & pri- deuorant mos discu- ntim pater vester qui in celis est. Nec domos vi- vocemini magistri: quia magister vester, unus est Christus. Qui maior est vestrum, erit minister vester. Qui aut̄ se exalta- verit, humiliabitur: & qui se humiliaverit, exaltabitur. Vnde aut̄ vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ: quia clauditis regnum celorum ante homines, vos enim non intratis: nec introeūtes finitis intrare. Vnde vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, orationes longas orates, propter hoc amplius accipiens iudicium. * 140.

S. LUCAS.

A Vdien- te autem in stolis am dite à Scri- ros hominum; digito autē suo nolite ea bulare, & bis qui voluerent videātur ab hominibus. dilatāt enim foro, & in lare in stophylacteria sua, & magnificat simbriias. primis ca- lis, & amant primas cathedras in synagogis, & latitudines in sy- nagogis, & primas cubitus in synagogo- bus, rabbi. Vos aut̄ nolite vocari rabbi. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim magister vester, omnes qui in ecclisis, & pri- deuorant mos discu- ntim pater vester qui in celis est. Nec domos vi- vocemini magistri: quia magister vester, unus est Christus. Qui maior est vestrum, erit minister vester. Qui aut̄ se exalta- verit, humiliabitur: & qui se humiliaverit, exaltabitur. Vnde aut̄ vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ: quia clauditis regnum celorum ante homines, vos enim non intratis: nec introeūtes finitis intrare. Vnde vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, orationes longas orates, propter hoc amplius accipiens iudicium. * 124.

S. IOSEPH.

A Vdien- te autem in stolis am dite à Scri- ros hominum; digito autē suo nolite ea bulare, & bis qui voluerent videātur ab hominibus. dilatāt enim foro, & in lare in stophylacteria sua, & magnificat simbriias. primis ca- lis, & amant primas cathedras in synagogis, & latitudines in sy- nagogis, & primas cubitus in synagogo- bus, rabbi. Vos aut̄ nolite vocari rabbi. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim magister vester, omnes qui in ecclisis, & pri- deuorant mos discu- ntim pater vester qui in celis est. Nec domos vi- vocemini magistri: quia magister vester, unus est Christus. Qui maior est vestrum, erit minister vester. Qui aut̄ se exalta- verit, humiliabitur: & qui se humiliaverit, exaltabitur. Vnde aut̄ vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ: quia clauditis regnum celorum ante homines, vos enim non intratis: nec introeūtes finitis intrare. Vnde vobis Scribæ & Pharisæi, hypocritæ, quia comeditis domos viduarum, orationes longas orates, propter hoc amplius accipiens iudicium. * 124.

S. Matthæus

S. Lucas.

S. Marcus.

S. Iohannes.

dicitis, Quicūq; iurauerit per téplū, nihil est: qui aut iurauerit in auro tépli, debet. Stulti & cæci, quid enim maius est, aurū, an téplū quod sanctificat aurū? Et quicūq; iurauerit in altari, nihil est: quicūq; aut iurauerit in dono quod est super illud, debet. Cæci quid enim maius est, donū, an altare quod sanctificat donū? Qui ergo iurat in altari, iurat in eo & in oibus q; super illud sunt: & quicūq; iurauerit in téplō, iurat in illo & in eo q; habitat in ipso: & qui iurat in cælo, iurat in throno Dei & in eo qui sedet super eū. Vx vobis Scribe & Pharisæi, hypocrite: q; a decimatis mētam & anethū & cyminū, & reliquias que grauiora sunt legis, judiciū, & misericordiā, & fidem. hec oportuit facere, & illa nō omittere. Duces cæci, excolantes culicē, camelū aut glutiētes. Vx vobis Scribe & Pharisæi, hypocritæ: quia mūdatis quod deforis est calicis & paropsidis: intus autem pleni estis rapina & immūditia. Pharisæi cœce, mūda prius quod intus est, calicis & paropsidis, vt fiat id quod deforis est, mūdu. Vx vobis Scribe & Pharisæi hypocritæ: q; a similes estis sepulchris dealbatis, q; a toris parēt hoībus speciosa, intus vero plena sunt ossib; mortuorum, & omni spurcitia sic & vos aforis q; dē pareatis hoībus iusti: intus autē pleni estis hypocrisi & iniuitate. Vx vobis Scribe & Pharisæi, hypocritæ: quia edificatis sepulchra prophetarū, & ornatis monumēta iustorū, & dicitis, Si fuimus in diebus patrū nostrorū, nō essemus loci corū in sanguine prophetarū. itaq; testimonio estis vobis meti ipsis quia filii estis corū qui prophetas occiderūt. Et vos implete mensurā patrū veltrorū. Scriptes gerimina viplerarū, quomodo su-

V

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

fugietis à iudicio gehennæ? Ideo ecce
ego misso ad vos prophetas & sapientes
& scribas, & ex illis occidetis & cruci-
figetis, & ex eis flagellabitis in synago-
gis vestris, & persequimini de ciuitate
in ciuitate: ut veniat super vos ois lan-
guis iustus qui effusus est super terram,
à sanguine Abel iusti vsq; ad sanguinem
Zachariæ filij Barachij, quē occiditiss
inter tēplū & altare. Amen dico vobis,
veniēt hęc oia super generationē istam.
Ierusalē, Ierusalē, q̄ occidis prophetas,
& lapidas eos qui ad te missi sunt, quo-
ties volui cōgregare filios tuos, quēad-
modū gallina cōgregat pullos suos sub
alas, & noluiti: Ecce relinquetur vobis
dom⁹ vestra deserta. Dico enim vobis,
nō me videbitis à modo, donec dicatis,
Benedict⁹ q̄ venit in nomine Dñi.* 125

C A P. 12.4. Vidua paupercula præfertur omnibus alijs munera in gazophylac-
immissentibus. Mar. 12.* 123, Luc. 21.* 123.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

ET sedens Iesus cōtra
gazophylacium, aspi-
ciebat quomodo turba
iactaret q̄s in gazophyla-
ciū, & multi diuites iacta-
bāt multa. Cū venisset au-
té vidua paup., misit duo
minuta, qđ est quadrās.
& conuocans discipulos
suos, ait illis, Amen dico
vobis, quoniā vidua hęc
pauper plus omnib⁹ misit
qui miserunt in gazophy-
laciū. Omnes enī ex eo
quod abūdabat illis, mi-
serūt: hęc verō de penu-
ria sua omnia quę habuit
misit totū victū suū.* 125.

Respiciens autem, vi-
dis eos qui mitte-
bant munera sua in ga-
zophylacium diuites. Vi-
dit autem & quandam vi-
daam pauperculam mit-
tentem æra minuta duo.
Et dixit, Verē dico vo-
bis, quia vidua hęc pau-
per, plus quā omnes mi-
sit, nam omnes hi, ex a-
bundanti sibi miserunt
in munera Dei: hęc au-
tem ex eo quod deest
illi, omnem victum suum
quem habuit misit.* 125.

CAP. 125. I E S U S in monte oliuarum prædicu futura. & in primis templi urbisque
Hierosolymitana euersionem & excidium acque Ecclesiæ iactationem.
Matth. 24. * 123 Mat. 13. * 124. Iuc 21. * 124.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

T egressus Ie- **E**T cùm egredere-
sus de templo, tur de templo, ait
ibat. Et accessisse illi unus ex Discipu-
lris suis, Magister, alpi-
civit ostenderet ei ce quales lapides, &
edificatione templi. quales structuræ. Et
Ipse autem respon- respondens Iesus, ait
dens dixit illis, Vi- illi, Vides has omnes
detis hæc oia? Amen magnas ædificatio-
nibus vobis, nō relin- nes? Non relinquetur destruatur. Interro-
getur hîc lapis su- lapis super lapidem gauerunt autem il-
per lapidem qui non qui non destruatur. lum, dicentes, Præ-
destruatur. Sedente Et cùm sederet in ceptor, quando hæc
autem eo super Mon monte oliuarum con erunt; & quod signū
tem oliueri, accessi- tra templum, interro cùm fieri incipient?
runtad eum Discipu gabant eum separa- Qui dixit, Videte ne
li secreto, dicentes, tim Petrus & Iaco- seducamini. multi e-
Dic nobis, quando bus & Iohannes & nim venient in nomi-
hæc erunt? & quod Andreas. Dic nobis, ne meo, dicentes quia
signum aduertus tui, quando istaient? & ego sum: & tempus
& consummationis quod signū erit, quan appropinquauit, no-
seculi? Et respondens do hæc omnia inci- lite ergo ire post eos.
Iesus, dixit eis, Vide- pient consummari? Cùm autē audieritis
te, ne quis vos sedu- Et respondens Iesus prælia & seditiones,
car: multi enim ve- cœpit dicere illis, nolite terrori: opor-
nit in nomine meo, Videte, ne quis vos tet primum hæc fieri,
dicentes, Ego sum seducat. multi enim sed nōdū statim finis.
Christus. & multos venient in nomine
seducent. Audituri meo dicentes quia e-
enim etis prælia & go sum: & multos se-
opiniones prælio- ducet. Cū audieritis
ru. Videte ne turbe- au-

V a Tunc

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

mini. oportet enim hæc fieri: sed nondum est finis. consurget enim gens in gentem, & regnū in regnum; & erūt pestilentię, & fames, & terremotus per loca, hæc autem omnia, initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationē, & occident vos: & eritis odio omnibus gentibus propter nōmē meum. Et tunc scandalizabuntur multi: & inuicem tradent: & odio habebunt inuicem. Et multi pseudoprophetæ surgent: & seducēt multos. Et quoniam abūdabit iniquitas: restringetur charitas multorum, qui autem perseverauerit usque in finem, hic saluus erit. Et prædicabitur hoc Euāgeliū regni in vniuerso orbe, in testimonium omnibus gentibus. & tunc veniet consummatio. Cū ergo videbitis abominationē desolationis, que-

aūt bella & opinio- Tunc dicebat illis, nes bellorum, ne ti- Surget gens contra mueritis. oportet gentem, & regnum hæc fieri: sed nondū aduersus regnum. finis. Exurget enim & terrēmotus ma- gens contra gentē, gni erunt per loca, & regnum super re- & pestilentię & fa- gnum: & erunt ter- mes, terroresque de rremotus per loca, cælo, & signa magna & fames. Initū do- erunt. Sed ante hæc lorum, hæc. Videte omnia iniçient vo- autem vos metipos. bis manus suas: & Tradent enim vos persequentur tra- in concilijs, & in sy- dentes in synagogas nagogis vapulabi- & custodias, trahē- tis, & ante præsides tes ad reges & præ- & reges habitis pro sides propter nōmē pter me, in testimo- meum. continget nium illis. Et in om- autem vobis in te- nes gentes primū stimonium. Ponite oportet prædicari ergo in cordibus ve- euāgeliū. Et cū sis non præmedi- duxerint vos tradē- tari quemadmodum tes, nolite præ cogita respondeatis. Ego re quid loquamini: enim dabo vobis os sed quod datum vo- & sapientiam: cui bis fuerit in illa ho- non poterunt refu- ra, id loquimini. nō stere & contradice- enim vos sis loquē re omnes aduersarij tes: sed Spiritus san- vestri. Trademini etus. Tradet autem autem à parentibus frater fratrē in morib⁹ & fratrib⁹, & co- rem, & pater filium: gnatis & amicis: & & consurgent filij in morte afficiēt ex vo parentes, & morte bis. & eritis odio afficiēt eos. Eteri- omnibus propter tis odio omnibus, nomen meum: & propter nōmē meū. capillus de capite di-)

Qui

ve-

SYNTAXIS HISTORIÆ EVANGELICÆ.

173

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>dicta est à Daniele propheta, stantem in loco sancto (qui legit intelligat) tunc qui in Iudea sunt, fugiant ad montes: & qui in teatro, non descendat tollere aliquid de domo sua: & qui in agro, non reuertatur tollere tunieam suam. Vt autem prægnatibus & nutrientibus in illis diebus. Orate autem, vt nō fiat fuga vestra in hyeme vel sabbato, erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usq; modò, neque fiet. Et nisi breuiam fuisse dies illi, non fieret salua omnis caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi, * 126.</p> <p>Qui autē sustinuerit in finem, hic salvus erit. Cùm autē videritis abominationem desolationis stantem, ubi nō debet (qui legit, intelligat) tunc qui in Iudea sunt, fugiant in montes: & qui super teatū, ne delcedat in domū, nec introeat ut tollat quid de domo sua: & qui in agro erit, non reuertatur retro, tollere vestimentum suum. Vt autem prægnatibus & nutrientibus in illis diebus. Orate verō ut hyeme non fiant. Erunt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ quam condidit Deus usq; nunc, neque fient. Et nisi breuiasset Dominus dies, non fuisset salua omnis caro: sed propter electos quos elegit, breuiavit dies. * 126.</p>	<p>stro non peribit. In patientia vestra polsidebitis animas vestras. Cùm autem videritis circumdari ab exercitu Ierusalem: tunc sciente quia appropinquauit desolatio eius. tunc qui in Iudea sunt, fugiant ad montes: & qui in medio eius, descendant: & qui in regionibus, non intrēt in eam. quia dies vltionis hi sunt, ut impleatur omnia quæ scripta sunt. Vt autem prægnatibus & nutrientibus in illis diebus. erit enim pressura magna super terram, & ira populo huic. Et cadent in ore gladij: & captiui ducentur in omnes gentes, & Ierusalem calcabitur à Gentibus: donec impletantur tempora nationum. * 126.</p>		

X 3 Cap.

C A P. 12.6. Secundus Christi aduentus in futura mundi consummatione,
nec non & signa enim antecedentia describuntur. Matth. 24.
* 125. Mar. 13. * 125. Luc. 17. * 101. 4° cap. 21.

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.
<p>Tunc si quis vobis dixerit, Ecce hic est Christus, aut illic: Sur- nolite credere. Sur- gent enim pseudo- christi, & pseudoprophetæ: & dabunt si gna magna & prodi- gia, ita ut in errorem inducatur (si fieri po- test) etiam electi. Ec- ce prædixi vobis. Si ergo dixerint vobis, Ecce in deserto est: nolite exire . ecce in penetralibus: nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab Oriente, & paret usque in Occidentem: ita erit & aduentus filii hominis. Vbi cunq; fue- rit corpus, illuc con- gregabutur & aqui- la. Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obsecurabitur, & luna non dabit lumē suū, & stelle cadent de celo, & virtutes celorum com-</p>	<p>Tunc si quis vo- bis dixerit, Ecce hic est Christus, ecce illic: ne credideritis. Exurgent enim pseu- dochristi & pseudo- prophetæ: & dabunt si gna magna & prodi- gia, ita ut in errorem seducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos ergo videte, ec- ce prædixi vobis om- nia. Sed in illis die- bus post tribulatio- nem illam sol conte- nebrabitur, & luna non dabit splendorem suum, & stellæ caeli erunt decidentes, & virtutes quæ in celis sunt, mouebuntur.</p>	<p>Et ita ad Discipu- los suos, Venient dies quando deside- retis videre unum diem filij hominis: & non videbitis. Et dic- cent vobis, Ecce hic & ecce illic. Nolite ire, neque sectemini, nam sicut fulgur co- ruscans de sub celo, in ea quæ sub celo sunt, fulget: ita erit filius hominis in die sua. Primum autem o- portet illū multa pa- ti, & reprobari à ge- neratione hac. * 127.</p>

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

commouebuntur: & tunc parebit signum filii hominis in cælo. & tunc plágent omnes tribus terræ: & videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli cū virtute multa & maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba, & voce magna: & congregabut electos eius à quatuor ventis, à summis cælorum vísque ad terminos eorum. Ab arbore autem fici discite parabolam: cùm iam ramus eius tener fuerit, & folia nata, scitis quia propè est æstas. Ita & vos, cùm videbitis hæc oīa, scitote quia propè est in ianuis. Amé dico vobis quia non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant. Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. De die autem illo vel hora nemō scit, neque angeli in cælo, neque filius, nisi pater. * 127.

autē discite parabolam, Cùm iam ramus eius tener fuerit, & nata fuerint folia: cognoscitis quia in proximo sit æstas. sic & vos cùm scitote quod in proximo sit in ostijs. Amen dico vobis, quoniam non transibit generatio hæc, donec omnia ista fiant. Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. De die autem illo vel hora nemō scit, neque angeli in cælo, neque filius, nisi pater. * 127.

Y 4 Cap.

S. Iohannes.

rum mouebuntur: & tunc videbunt filium hominis venientem in nube cū potestate magna & maiestate. His autem fieri incipientibus, videritis hæc fieri, respicite & levate capita vestra: quoniam appropinquit redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem, Videte fulneam & omnes arbores: cùm producunt iam ex se fructum, scitis quoniam propè est æstas. Ita & vos cùm videritis hæc fieri, scitote quoniam propè est regnum Dei. Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Cælum & terra transibunt: verba autem mea nō transibunt. * 127.

CAP. 127. Hortatur ad sobrietatem, orationem, & vigiliam, ut in Dominum
uentum dies & noctes simus intenti, ne incauti opprimamur. Matth. 24,
* 126. Mar. 13.* 126. Luc. 17.* 126. & cap. 18. & 21.

S. Matthæus.

SIcūt autem in diebus Noë: ita erit & aduenētus filij hominis. sicut enim erant in diebus ante diluuiū comedentes & bibentes, nubentes & nuptiū tradentes, ysq; ad eū diem quo intravit Noë in arcā, & non cognouerunt, donec venit diluuium, & tulit omnes: ita erit & aduentus filij hominis. Tunc duo erūt in agro: vñus assumetur, & vñus relinquetur. due molētes in mola: vna assumetur, & vna reliquetur. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dñs vester venturus sit. Illud pīt ut vigi- aūt scitote, quoniā si sci- let. Vigila- ret paterfamilias, quā ho- te ergo (ne ra fur venturus est, vigi- scitis enim laret vtiq; & non fineret quando do perfodi domūsuā. Ideo minus do- & vos estote parati: quia mus ve- qua nescitis hora filius niat: serō, hois venturus est. Quis, an media putas, est fidelis seruus & nocte, an prudens, quē conitituit gallicantu, Dominus suus superfa- miliam suam, vt det illis ne cūm. ve- cibum in tempore: Bea- nerit repen- tē, intueniat venerit dominus eius, vos dor- inuenerit sic facien- tem. amen dico-vobis,

S. Marcus.

VIdete, vigilate, & orate. nescitis e- nūm quādo tempus sit. Sicut ho- mo qui pe- regrē pro- fectus reli- quit domū suam: & dedit seruis suis potē- statem cu- iusq; ope- ris, & iani- tori prece- pit ut vigi- aūt scitote, quoniā si sci- let. Vigila- ret paterfamilias, quā ho- te ergo (ne ra fur venturus est, vigi- scitis enim laret vtiq; & non fineret quando do perfodi domūsuā. Ideo minus do- & vos estote parati: quia mus ve- qua nescitis hora filius niat: serō, hois venturus est. Quis, an media putas, est fidelis seruus & nocte, an prudens, quē conitituit gallicantu, Dominus suus superfa- miliam suam, vt det illis ne cūm. ve- cibum in tempore: Bea-

nerit repen- tē, intueniat

vos dor-

mientes.

Qui

S. Lucas.

ET sicut factum est in diebus Noë, ita erit & in diebus filij hois. Ede- bāt & bibebat, vxores du- cebāt, & dabātur ad nu- ptias vñq; in diē qua intra- uit Noë in arcā, & venit diluuiū, & perdidit oēs. Similiter sicut factū est in diebus Lot: Edebant & bibeant, emebant & vendebant, plantabant & ædificabant: qua die aut exiit Lot à Sodomis, pluit ignē & sulphur de cælo, & omnes perdidit: secū- dum hæc erit qua die fi- lius hominis reuelabitur. In illa hora qui fuerit in testo, & vala eius in domo, ne descendat tol- lere illa: & qui in agro, similiter non redeat re- tro. Memores estote vxo- ris Lot. Quicunq; quae- fierit animā suam saluam facere, perdet illā: & qui- cunq; perdidere illā, vi- uiscabit eā. Dico vobis, in illa nocte erunt duo in lecto vno: vñus assume- tur, & alter relinquetur: due erunt molētes in vñu: vna assumetur, & al- tera relinquetur. duo in agro: vñus assumetur, &

alter

S. Matthæus S. Marcus,

quoniam su-
per omnia
bona sua co-
stituet eum.
Si autem di-
xerit malus
seruus ille
in corde
suo, Mo-
rificat do-
minus me-
us venire:
& cooperit
percutere
conseruos
suis, man-
ducet au-
tem & bi-
bat cum e-
briosis, ve-
niet domi-
nus serui il-
lius in die
qua non spe-
rat, & hora
qua igno-
rat, & diui-
det eum,
partemque
eius ponet
cum hypo-
critis, illuc
erit fletus
& stridor
dentiū.
* 128.

S. Lucas.

Quod au-
tem vobis
dico, om-
nibus dico,
Vigilate.
* 132.

S. Iohannes.

alter relinquetur. Respondentes dicunt
illi, Vbi Domine? Qui dixit illis, Vbi
cunque fuerit corpus, illuc congrega-
buntur & aquilæ.

Cap. 18.

Dicebat autem & parabolam ad illos
quoniam oportet semper orare, & non
desistere, dicens, Iudex quidam erat in
quadam ciuitate, qui Deum non time-
bat, & hominem non reuerebatur. Vi-
dua autem quædam erat in ciuitate illa:
& veniebat ad eum, dicens, Vindica me
de aduersario meo. Et nolebat per mul-
tum tempus. Post hæc autem dixit intra-
se, Etsi Deum non timeo, nec homi-
neum reuereor: tamen quia molesta est
mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne
in nouissimo veniens sugillet me. Ait
autem Dominus, Audite, quid Iudex
iniquitatis dicit, Deus autem non faciet
vindictam electorum suorum clamantium
ad se die ac nocte: & patientiam habe-
bit in illis? Dico vobis, quia citò faciet
vindictam illorum. Veruntamen filius
hominis veniens, putas, inueniet fidem
in terra? * 102.

Cap. 21. * 126.

Attendite autem vobis, ne forte graue-
tur corda vestra in crapula & ebrietate
& curis huius vitæ: & superueniat in vos
repentina dies illa. tanquam laqueus enim
superueniet in oculis qui sedent super fa-
ciem oïsterre. Vigilate itaque omni tempore
orantes, ut digni habeamini fugere ista
omnia quæ futura sunt, & stare ante fi-
lium hominis. * 131.

Z Cap.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

Tunc simile erit regnū cælorū decē
virginibꝫ: quæ accipiētes lāpades
suas exierūt obuiā spōsō & spōsę. Quin
que aut̄ ex eis erāt fatuæ, & quinq; pru-
dentes. sed quinq; fatuæ, acceptis lāpa-
dibus, nō sumperunt oleū secū: prudē-
tes vero acceperūt oleū in vasī suis cū
lāpadibus. Morā aut̄ faciēt spōsō, dor-
mitauerūt oēs & dormierūt. Media aut̄
nocte clamor factus est. Ecce spōsus ve-
nit, exite obuiā ei. Tūc surrexerunt oēs
virgines illę; & ornauerūt lāpades suas.
Fatuae aut̄ sapiētibus dixerūt, Date no-
bis de oleo vestro: quia lāpades nostræ
extingūtur. Responderūt prudētes, di-
cētes, Ne forte nō sufficiat nobis & vo-
bis: ite potius ad vēdentes, & emite vo-
bis. Dū aut̄ irent emere, veni spōsus: &
quæ paratæ erāt, intrauerunt cū eo ad
nuptias, & clausa est ianua. Nouissimè
vero veniūt & reliquę virgines dicētes,
Domine, Domine, aperi nobis. At ille
respōdens ait, Amen dico vobis, nescio
vos. Vigilate itaque, quia nescitis diem
neque horam.* 129.

C A P. 129. Parabola de talentis traditis à Domino seruis suis. Matth. 25.* 129.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

Sicut enim homo peregrē proficiscēs,
vocauit seruos suos, & tradidit illis
bona sua. Et vni dedit quinque talenta,
alij autem duo, alij vero vnum, ynicui-
quique secundūm propriā virtutem: &
protectus est statim. Abiit autem qui
quinque talenta acceperat, & operatus
est in eis, & lucratus est alia quinq;. Si-
militer

SYNTAXIS HISTORIÆ EVANGELICÆ.

179

S. Matthæus

S. LUCA.

S. MARCUS.

S. Iohannes.

militer & qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem vnū acceperat, abiēs fudit in terrā, & abscondit pecunia domini sui. Post multū verò tēporis ve nit dominus seruorū illorū, & posuit rationē cū cis. Et accedens qui quinq; ta lenta acceperat, obtulit alia quinque ta lenta, dicens, Domine quinq; talēta tra didisti mihi; ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi dominus eius, Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te cōstituam: intra in gaudium domini tui. Accessit autem & qui duo talenta acceperat, & ait, Domine duo talenta tradidisti mihi; ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus eius, Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te cōstituam: intra in gaudium domini tui. Accedens autem & qui vnum talentum acceperat, ait, Domine, scio quia homo durus es, metis vbi non seminasti, & congregas, vbi non sparsisti: & timens abij, & abscondi ta lenthū tuum in terra: ecce habes quod tuum est. Respondens autem dominus eius, dixit ei, Serue male, & piger, sciebas quia meto vbi non semino, & cōgre go vbi non sparsi: oportuit ergo te cōmittere pecuniam meam numularijs, & veniens ego recepissem vtique quod meum est cum usura. Tollite itaque ab eo talentum, & date ei qui habet decem talenta. omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. Et inutilem seruum ejcide in tenebras exteriores. Illuc erit fletus & stridor dentium. * 130.

Z 2 Cap.

S. Matthæus.

S. Marcus

S. Lucas.

S. Iohannes.

Vmaut venerit filius hois in maiesta te sua, & oes angelii cu eo, tuc sedebit sup sedē maiestatis suę: & cōgregabūtur ante eū oes gētes, & leparabit eos ab in- uicē, sicut pastor segregat oves ab hœdis: & statuet oves quidē à dextris suis, hœdos aut à sinistris. Tūc dicet rex his qui à dextris eiuserūt, Venite benedicti patris mei, possidete paratūvobis regnū à cōstitutione mudi. Esuriui enī: & dedisti mihi māducare. sitiui: & dedisti mihi bibere. hospes erā: & collegisti me. nud⁹: & operuistis me, infirm⁹: & visita- sis me, in carcere erā: & venisti ad me. Tunc respōdebūt ei iusti, dicētes, Dñe, quādo te vidim⁹ esurientē, & paupimus: sitiētē, & deditis tibi potū: quādo aut te vidimus hospitē, & collegim⁹ te: aut nudū, & cooperuimus te: aut quādo te vidimus infirmū, aut in carcere: & ve- nimus ad te. Et respondē rex, dicit il- lis, Amē dico vobis, quādiu fecisti vni ex his fratribus meis minimis, mihi fe- cisti. Tunc dicet & his qui à sinistris erunt, Discedite à me maledicti in ignē æternū, qui paratus est diabolo & angelis eius esurienti enim: & non dedisti mihi manducare, sitiui: & non dedisti mihi potū: hoipes erā: & nō colle- gisti me, nudus: & non operuistis me, infirmus, & in carcere: & non visitasti me. Tūc respōdebunt ei & ipsi, dicētes, Dñe, quādo te vidim⁹ esurientē, aut sitiētē, aut hospitē, aut nudū, aut infirmū aut in carcere: & non ministravimus tibi. Tunc respōdebit illis, dicens, Amē dico vobis, quandiu nō fecisti vni de mino- ribus his, nec mihi fecisti. Et ibūt hi in suppliciū æternū: iusti aut, in vitā eternā.* 132.

CAP. 131. Christus diem in templo, noctem transgit in monte Oliuarum. LUC. 21. * 128.

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
	<i>E</i> rat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens, morabatur in monte qui vocatur Oliueti. Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum. * 132.		

CAP. 132. Iudas de prodendo Christo cum principibus sacerdotum paciscitar, omnem iam captibus eius comprehendendi atque ē medio tollendi occasio- nem, Matth. 26. * 130. Mar. 14. * 127. LUC. 22. * 131.

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<i>E</i> t factū est: cū cōsumasset Iesus ser- mones hos oēs, dixit duū: & querebāt sum discipulis suis, Scitis mi sacerdotes & Scri- ga post bidū Pascha bę quomodo eū do- fiet, & filius hoīs tra- rent. Dicebāt enim, Tunc cōgregati sunt Non in die festo, ne principes sacerdotū forrē tumultus fieret & seniores populi in populi. atrī principis lacer- dotū, q̄ dicebatur Cai- phas: & cōsiliū fece- riotes vñus de duō- rūt vt Iesū dolo tene decim abijt ad sum- rēt, & occiderēt. Di- mos sacerdotes, vt cebāt aūt, Non in die proderet eū illis. Qui festo, ne fortē tumul- audiētes gauisi sunt: tus fieret in populo. & promiserūt ei pe- * in. Tūc abijt vñ' de cuniā se datus. Et duodecim, q̄ diceba- querebat quomodo tur Iudas Icariotes, illū opportunē tra- ad principes sacerdo- deret. * 133.	<i>E</i> rat autē Pascha & Azyma post bi- mones hos oēs, dixit duū: & querebāt sum discipulis suis, Scitis mi sacerdotes & Scri- ga post bidū Pascha bę quomodo eū do- fiet, & filius hoīs tra- rent. Dicebāt enim, Tunc cōgregati sunt Non in die festo, ne principes sacerdotū forrē tumultus fieret & seniores populi in populi.	<i>A</i> ppropinquabat autē dies festus Azymorum, qui di- citur Pascha: & querebāt principes sacer- dotū & Scribæ, quo- modo eum interfici- erent; timebant ve- rō plebem. Intravit autem satanas in Iu- dam qui cognomina- batur Iscariotes, vñū de duodecim. & a- bijt, & locutus est cū principibus sacerdo- tū & magistratibus, quemadmodum il- lum traderet eis. Et gauisi sunt, & pacti sunt pecuniam illi dare. Et spōndit. Et querebat oppor- tunitatē vt traderet illū sine turbis. * 133.	

Erexit de querebat opportunitatē vt eū traderet. * 133.

Z 3

Cap.

C A P. 133. Comedit Christus Agnum paschalem cum discipulis. Matth. 26,
* 132. Mar. 14. * 132. Luc. 22. * 132.

S. Mat.

S. Mattheus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

PRIMA autem die Azymorum ET primo die Azy Morum quando Azymoru, in qua acceſſerūt disci pascha immolabant, necesse erat occidi pa puli ad Iesum, dicunt ei discipuli, scha. Et misit Petru dicentes, Vbi vis pa remus tibi ut man Euntes parate nobis remus tibi ut man duces pascha. Et mit pascha, ut manducetit duos ex discipulis suis. At illi dixerunt, suis, & dicit eis, ite Vbi vis paremus? Et te ei, Magister dicit, in ciuitatem: & oc curret vobis homo lagenam aquæ baiu in ciuitatem, occur Palcha cum discipu lans, sequimini eum: & quo cunque intro diſcipuli sicut con ierit, dicate domino stituit illis Iesu: & domus, quia magi parauerunt Pascha. ster dicit, Vbi est refe Vespere autem fa ctio mea, vbi pascha cum discipulis meis cum duodecim disci manducem? Et ipse vobis demonstrabit vobis cum discipu pulis suis. * 136.

ENIT autem dies morum quando Azymoru, in qua acceſſerūt disci pascha immolabant, necesse erat occidi pa puli ad Iesum, dicunt ei discipuli, scha. Et misit Petru dicentes, Quo vis eamus, & pa & Iohannem, dicens, remus tibi ut man duces pascha. Et mit pascha, ut manducetit duos ex discipulis suis. At illi dixerunt, suis, & dicit eis, ite Vbi vis paremus? Et te ei, Magister dicit, in ciuitatem: & oc curret vobis homo lagenam aquæ baiu in ciuitatem, occur phoram aquæ portans: sequimini eum in domum in quam intrat, & dicetis pa trifamiliâs domus, dicit tibi Magister, Vbi ret vobis homo am pulis suis. * 136.

ET primo die Azy Morum quando Azymoru, in qua acceſſerūt disci pascha immolabant, necesse erat occidi pa puli ad Iesum, dicunt ei discipuli, scha. Et misit Petru dicentes, Quo vis eamus, & pa & Iohannem, dicens, remus tibi ut man duces pascha. Et mit pascha, ut manducetit duos ex discipulis suis. At illi dixerunt, suis, & dicit eis, ite Vbi vis paremus? Et te ei, Magister dicit, in ciuitatem: & oc curret vobis homo lagenam aquæ baiu in ciuitatem, occur phoram aquæ portans: sequimini eum in domum in quam intrat, & dicetis pa trifamiliâs domus, dicit tibi Magister, Vbi ret vobis homo am pulis suis. * 136.

Cap.

C A P. 134. Pedes duodecim Apostolorum Christus abluit & linteo
detergit. Iohann. 13. * 114.

S. Matthæus S. Marcus. S. Lucas.

S. Iohannes.

Ante diē autē festū Paschæ, sciēs Iesuſ quia venit hora eius ut trāſeat ex hoc mūdo ad Patrē: cūm dilexisset fuos qui erāt in mūdo, in finē dilexit eos. Et cœna facta, cūm diabolus iā misisset in cor, vt traderet eū Iudas Simonis Iscarriotes, sciēs q̄a oīa dedit ei Pater in manō, & q̄a à Deo exiuit, & ad Deū vadit: surgit a cœna, & ponit vēſtimēta ſua. & cūm accepisset linteū, prēcinxit ſe. Deinde miſit aquā in peluim, & cœpit lauare pedes diſcipulorū, & extergere linteо quo erat prēcinctus. Venit ergo ad Simōnē Petruſ. Et dicit ei Petrus, Dñe, tu mihi lauas pedes? Respōdit Iesuſ, & dixit ei, Quod ego facio, tu nescis modō, ſciēs poſtea. Dicit ei Petrus, Nō lauabis mihi pedes in ēternū. Respōdit ei Iesuſ, Si nō lauero te, nō habebis partem mecum. Dicit ei Simō Petrus, Dñe, nō tā tu pedes meos, ſed & manus, & caput. Dicit ei Iesuſ, Qui lotus eſt, nō indiget niſi vt pedes lauet, ſed eſt mūdus totus. Et vos mūdi eſtis, ſed non oēs. Sciebat enim quiſnā eſſet qui traderet eū. propter ea dixit, Nō eſtis mūdi oēs. Poſtquā ergo lauit pedes eorū, & accepit vēſtimēta ſua, cūm recubuiſſet, iterum dixit eiſis, Scitis quid fecerim vobis? Vos vocatis me Magiſter, & Dñe: & bene dicitis, ſum etenim. Si ergo ego laui pedes vēſtros, dominus & magiſter, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplū enim dedi vobis, vt quēadmodū ego feci vobis, ita & vos faciatis. Amē amē dico vobis, non eſt ſeruus maior dño ſuo, neq; Apoſtolus maior eſt eo q̄ miſit illū. Si hēc ſcitis, beati eritisſi feceritis ea.

S. MATTHÆUS S. MARCUS S. LUCAΣ.

S. Iohannes,

Non de omnibus vobis dico : ego
quos elegerim. Sed vt adimpleatur
ptura, Qui māducat mecum panem,
uabit contra me calcaneum suū, An-
do dico vobis , prius quām fiat: vt
factum fuerit, credatis, quia ego sum
Amē, amē dico vobis , qui accipit si-
mis ero, me accipit , qui autem me as-
pit, accipit eum qui me misit. * 136.

C A P. 135. Eucharistie institutio. Matth. 26.* 136.
Mar. 14.* 136. LUC. 22.* 133.

S. MATTHÆUS.

S. MARCUS.

S. LUCAΣ.

S. Iohannes.

COEnātibus autem ET manducanti-
eis, accepit Iesu pa- bus illis, accepit
nem, & benedixit, ac Iesu panem & bene-
fregit: deditq; disci- dicēs fregit, & dedit
pulis suis, & ait, Acci eis, & ait, Sumite,
pīte, & comedite. hoc est corpus meū.
est corpus meum. Et Et accepto calice,
acepiens calicē, gra- gratias agens dedit
tias egit: & dedit illis, eis, & biberunt ex il-
dicens, bibite ex hoc lo omnes. Et ait illis,
omnes. Hic est enim Hic est sanguis meus
sanguis meus noui te noui testamenti , qui
stamēti, qui pro mul pro multis effunde-
tis effundetur in re- tur. Amen dico vo-
missionem peccato- bis, quia iam non bi-
rum. Dico autem vo- bam de genimine vi-
bis, non bibā à modo tis usque in diem il-
de hoc genimine vi- lum cum illud bibam
tis usque in diem il- (nouum) in regno
lum, cūm illud bi- Dei. * 137.

ET ait illis, Deside-
rio desiderauihoc
pascha māducare vo-
biscū, antequā patiar.
Dico enim vobis, qā
ex hoc nō māducabo
illud, donec implea-
tur in regno Dei. Et
accepto calice gratias
egit, &dixit, Accipite
& diuidite inter vos.
dico enī vobis, quōd
non bibā de genera-
tione vitis, donec re-
gnūm Dei veniat. Et
accepto pane, gratias
egit, & fregit: & de-
dit eis, dicēs, Hoc est
corpus meum, quod
pro vobis datur. hoc
facite in meā com-
morationē. Similiter
& calicē, postquā cœ-
nauit, dicens, Hic est
calix nouū testamētū
in sanguine meo, q.p
vobis fundetur. * 136

SYNTAXIS HISTORIÆ EVANGELICÆ. 185

CAP. 136. Se proditum iri ab uno Apostolorum suorum predicit Christus,
Matib. 26. * 133. Mar. 14. * 132. Luc. 22. * 135. Iohann. 13. * 134.

S. Mattheus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

ET edentibus illis, dixit. Amen dico eis & manuobis, quia unus vobis, qui a me sum traditum me tradidit. Et costristati valde, cœperunt singuli dicere, Nunquid ego sum Domine? At ipse respondens, ait, Qui intingit mecum manum in paroſide, hic me tradet. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: vē autem homini illi, per quem filius hominis tradetur. bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille. Respondens autem Iudas qui tradidit eum, dixit, Nunquid ego sum rabbi? Ait illi, Tu dixisti. * 135.

& filio qui dem hominis vadit sicut scriptū est de eo, vē aut homini illi per quē filius hoīs tradetur. bonū erat ei, si nō esset nat⁹ homo ille. * 135.

ET discū bētibus ait Iesus, Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me, qui mā ducat mecum. At illi cœperunt contristari, & dicere ei singulatim, Nunquid ego? Qui ait illis, Vn⁹ ex duodecim qui intingit mecum manū in catino. & filio qui dem hominis vadit sicut scriptū est de eo, vē aut homini illi per quē filius hoīs tradetur.

Verunta CVm hēc dixisset Iesus, mē ecce turbatus est spiritu: & manus trā protestatus est, & dixit dentis me, Amē, amē dico vobis: qā mecum est unus ex vobis tradet me in mensa. Aspiciebat ergo ad inuicē Et quidem discipuli, hesitantes de quo filius homi diceret. Erat ergo recūnissecun- bens unus ex discipulis dū quod eius in sinu Iesu quē dilig- definitum gebat Iesus. Innuit ergo est, vadit: huic Simō Petr⁹, & dixit veruntamē ei, Quis est de quo dicit? vē homini Itaq; cūm recubuerit ille illi per quē supra peccatus Iesu, dicit ei, tradetur. Dñe, quis est? Respondit Et ipsi cœ- Iesus. Ille est cui ego imperū quē- tinētū panē porrēxero. rere inter. Et cū intinxisset panem, se, quis es- dedit Iudē Simonis, Isca- set ex eis riōtē. Et post bucellā, tūc qui hoc fa- introiuit ī eū Satanās. Et cēturus es- dicit ei Iesus, Quod facis set. * 137.

aūt nox. Cūm ergo exisset, dixit Iesus, Nūc clarificat⁹ est filius hoīs: & Deus clarificat⁹ est in eo. Si De⁹ clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eū in se- metipso: & cōtinuō clarificabit eū. * 137

CAP. 137. Concertatio Apostolorum inter se de principatu reprehenditur, eisdem
predicatur, fore ut omnes ea nocte offendantur, & nominatim Petro, vi-
ter Christum se nosse negent. Matth. 26.* 135. Mar. 14.* 135.
Luc. 22.* 136. Iohann. 13.* 136.

S. Matheus S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

EThymo di-
cto, exie-
runt in mó-
tem oliue-
ti. Tunc di-
cit illis Iesu-
sus, Omnes
vos scan-
dalum pa-
tiemini in
me, in ista
nocte. Scri-
ptum est:
enim, Per-
cutiam pa-
storem, &
dispergen-
tur oves
gregis.
Postquam
autem re-
surrexero,
præcedam
vos in Ga-
lilæam Re-
spondens
autem Pe-
trus, ait illi,
Etsi oce-
scandaliza-
ti fuerint:
in te, ego
nunquam

EThymo di-
cto, exie-
runt in mó-
tem oliue-
ti. Tunc di-
cit eis Iesu-
sus, Omnes
scandaliza-
bimini in
me in no-
cte ista:
quia scri-
ptum est:
Percutiam
pastorem,
& disper-
gentur o-
ues. Sed
postquam
resurrexe-
ro, præce-
dam vos in
Galilæam.
Petrus au-
tem ait illi,
Etsi omnes
scandaliza-
ti fuerint:

Et ait illi

Iesus, Amé-
dico tibi,

qui a tu ho-

FActa est autem & cōtentio inter eos, quis eorū videretur esse maior. Di-
xit autē eis, Reges gentium dominan-
tū eorum: & qui potestatē habent su-
per eos, benefici vocantur. Vos autem
nō sic: sed qui maior est in vobis, fiat si-
cū iunior; & qui p̄cessor est, sicut mi-
nistrator. Nā quis maior est, qui recum-
bit, an qui ministrat? nōnne quirecū-
bit? Ego autē in medio vestrū sum, sicut
qui ministrat, vos autē estis qui permā-
nētis meū in tētationib⁹ meis. Et ego
diſpono vobis sicut diſpositū mihi pa-
ter meus, regnū: vt edatis & bibatis su-
per mēsam mēā in regno meo, & ſedea-
tis ſuper thronos iudicantes duodecim
tribus Iſraēl. Ait autē Dūs, Simō, Simō,
ecce satanas expetuit vos vt cribarer si-
cū triticum: ego autē rogaui pro te, vt vos, vt
non deficiat fides tua: & tu aliquādo cō vos dilig-
uersus, conſirma fratres tuos. Qui dixit
ei, Domine, tecū paratus sum & in car-
cerē & in mortē ire. Et ille dixit, Dico
tibi Petre, nō cātabit hodie gallus, do-
nec ter abneges nosſe me. Et dixit eis, discipuli
Quādo miſi vos ſine ſacculo & pera, & mei ſta-
calceamētis: nunquid aliiquid defuit vo-
dilectionis? At illi dixerūt, Nihil. Dixit ergo eis habuent
Sed nūc qui habet lacculū, tollat, ſimi-
liter & peram & qui non habet, vendat. Dicit ei
tunicam ſuam, & emat gladium. Dico mon-
enim vobis, quoniam adhuc hoc quod trus, De-
scriptum est, opōret impleri in me, Et mine, q
cum vadis?

S. Matthæus.

idolizabor. Ait illi die in nocte hac pri-
tibus dederit, ter me es est, etenim
negaturus. At ille am ea quæ sunt queris aut postea. Di-
plius loquebatur, Et de me, sine cit ei Petrus, Quare
illi Petrus, Etiam si oportuerit, me si-
portuerit me mori mul cōmōritibi, non illidixerūt,
te negabo. Similiter Domine, ponam. Respondit ei
autem & omnes dicentes duo Iesu, Animā tuā pro
cebant. * 142. gladij hīc. me pones? Amen, a-
At ille dixit mendicōtibi, nō can-
cēs, Satis tabit gallus, donec
est. * 142. ter me neges. * 138.

S. Marcus.

Ait illi Amē dico tibi, usquam gallus vocē deputatus
reputat. Ait me negabis. Ait illi Petrus, Etiam si oportuerit,

S. Lucas.

cū iniquis si oportuerit, me si-
portuerit me mori te negabo. Similiter Domine,

S. Iohannes.

Respōdit Iesu, Quō ego vado, non potes
me modo sequi, se-
mul cōmōritibi, non illidixerūt, dō animā meā pro te
te negabo. Similiter Domine, ponam. Respondit ei Iesu, Animā tuā pro
cebant. * 142. gladij hīc. me pones? Amen, a-
At ille dixit mendicōtibi, nō can-
cēs, Satis tabit gallus, donec
ter me neges. * 138.

CAP. 138. Concionis Domini à Canad discepolos suis post discessum inde
Isæariotis, pars prima. Iohan. 14. * 137.

S. Matthæus S. Marcus. S. Lucas.

NON turbetur cor vestrum. Crediti in Deum, & in me credite. In domo Patris mei māsiones multe sunt. si quō minus, dixisse vobis, Quia vado parare vobis locum. Et si abiiero, & præparauero vobis locum: iterū venio, & accipiam vos ad meipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis. & quō ego vado scitis, & viā scitis. Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quō vadis; & quomodo possimus viā scire? Dicit ei Iesu, Ego sum via, & véritas, & vita, nemo venit ad Patrem, nisi per me. Si cognouissetis me, & patrem meum vtique cognouissetis: & amodō cognoscetis eum, & vidistis eū. Dicit ei Philippus, Domine, ostende nobis patrem, & sufficit nobis. Dicit ei Iesu, Tanto tempore vobiscum sum: & non cognouisti me? Philippe, qui videt me, videt & Patrem. Quomodo tu dicis, Ostende nobis patrem? Non credis quia ego in patre, &

a 2 pater

S. Matthæus	S. Lucas.	S. Marcus,	S. Iohannes.
			<p>pater in me est? Verba quæ ego loquor vobis, à meipso nō loquor. Pater autem me manēs, ipse facit opera. Nō creditis quia ego in patre, & pater in me est? Alioquin propter opera ipsa creditis mihi, amen dico vobis, qui credit in me opera quæ ego facio & ipse faciet, & a iora horū faciet, quia ego ad patrem redi. Et quodcunq; petieritis in nomine meo, hoc faciā. vt glorificetur Pater filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciā. Si diligitis me: manda me seruat. Et ego rogabo patrem, & alius tracletū dabit vobis, vt maneat vobis in eternū. Spiritū veritatis, quæ nō potest accipere, quia nō videt eum, scit eū. vos autē cognoscitis eū: quia apud vos manebit, & ī vobis erit. Nō relinquit vos orphanos: veniā ad vos. Adhuc dicū: & mūdus me iā nō videt, vos autē deris me: quia ego viuo, & vos viuetis. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo, & vos in me, & ego in vobis. Qui habet mādata mea, & seruat. ille est qui diligit me. Qui autē diligit me, diligitur à patre meo: & ego diligo & manifestabo ei meipsum. Dicit eis Iudas, non ille Iscariotes, Dñe, quid scis tu est, quia manifestatus es nobis tēs & nō mūdo? Respōdit Iesus, & dixit: Si quis diligit me, sermonē meū servabit, & Pater meus diligit eū, & ad eum venies, & mansiōne apud eū facies qui non diligit me, sermones meos non seruat. Et sermonē quæ audittis, non meus sed eius qui misit me, Pater, loctus sum vobis apud vos manēs. tracletus autē Spiritus sanctus, quæ metet Pater in nomine meo, ille vos docbit oīa, & suggester vobis oīa quæcumque.</p>

S. MATTHÆUS. S. MARCUS. S. LUCAS.

S. Iohannes.

dixerō vobis. Pacē reliquo vobis, pacē
mē dō vobis. nō quomodo mūdus dat
ego dō vobis. Non turbetur cor vestrū,
neq; formidet. Audit̄is quia ego dixi vo-
bis, Vado & venio ad vos. Si diligētis
me, gauderetis vtiq; quia vado ad Patrē:
quia Pater maior me est. Et nunc dixi vo-
bis priūs quām fiat: vt cūm factū fue-
rit, credatis. Iam non multa loquar vo-
biscū. venit enim princeps mūdi huius,
& in me nō habet quicquā. Sed vt co-
gnoscat mundus, quia diligo Patrē: &
sicut mandatū dedit mihi Pater, sic fa-
cio. Surgite, eamus hinc. * 139.

C A P. 139. Eu/drm concionis pars altera, iohān. 15. * 138.

S. MATTHÆUS. S. MARCUS. S. LUCAS.

S. Iohannes.

Ego sum vitis vera: & Pater meus a-
gricola est. Omné palmitē in me, nō
ferentē fructū, tollet eū: & omnem qui
fert fructū, purgabit eū, vt fructum plūs
afferat. Iā vos mūdi estis propter sermo-
nē quē locutus sum vobis. Manete in
me & ego in vobis. Sicut palmes non
potest ferre fructū à semetipso, nisi mā-
serit in vite. sic nec vos nisi in me māse-
ritis. Ego sum vitis, vos palmites: qui
manet in me, & ego in eo, hic fert fruc-
tū multū: quia sine me nihil potestis fa-
cere. Si quis in me nō māserit: mittetur
foras sicut palmes, & arescet, & colligēt
eū, & in ignē mittēt, & ardet. Si māseri-
tis in me, & verba mea in vobis māserit:
quodcūq; volueritis petetis, & fieri vo-
bis. In hoc clarificatus est Pater meus:
vt fructū plurimū afferatis, & cōficiāmi-
ni mei discipuli. Sicut dilexit me pater,
& ego dilexi vos. Manete in dilectione
mea. Si prēcepta mea seruaueritis, ma-
nebitis in dilectione mea. sicut & ego
Patris mei prēcepta seruauī, & maneo in

S. Mat eius dilectione. Hæc locutus sum vobis: ut gaudiū meū in vobis sit, & gaudiū vestrū impletatur. Hoc est præceptum meū, ut diligatis inuicē, sicut dilexi vobis. Maiorē hac dilectionē nemo habet, nisi amī suā ponat quis pro amicis suis. Vt amici mei es sis, si feceritis quæ ego p̄p̄ vobis. Iā nō dico vos seruos: quia tenet nescit quid faciat Dñs ei⁹. Vos autem amicos: quia oīa quæcunq; audiui ē p̄tre meo, nota feci vobis. Non vos elegistis, sed ego elegi vos: & posuimus vobis ut eatis, & fructū afferatis, & fructus ster maneat: ut quodcūq; petieritis p̄trē in noīe meo, det vobis. Hæc mandauimus vobis, ut diligatis inuicē. Si mūdus odit. Icitote quia me priorē vobis odiū habuit. Si de mūdo fuissetis: mūdus p̄suū erat diligeret. quia verō de mundo non es sis, sed ego elegi vos de mundo p̄optereā odit vos mūdus. Memenit sermonis mei quæ ego dixi vobis, Non est seruus maior dño suo. Si neperisti sunt, & vos persequentur. Si sermonem meū seruauerūt, & vestrū seruabūt. Sed hæc oīa faciēt vobis propter nomē meū: quia nesciunt eum qui misit me. Si inveniāt, & locutus fuīsē eis, peccatiū haberēt: nūc autē excusationē nō habet de peccato suo. qui me odit, et Patrem meū odit. Si opera nō fecissē in eis que nō alius fecit: peccatū nō haberēt, nūc & viderūt & oderūt & me & Patrem meū. Sed ut adimpleteur sermo qui in eorum scriptus est: Quia odio habuero me gratis. Cū autē venerit paraclet⁹, ego mittā vobis à Patre, spiritū veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me: & vos testimonium p̄bebitis, quia ab initio meū es sis.

S. Matthæus S. Lucas. S. Mattheus.

HÆ Clocutus sum vobis, vt nō scādalizemini. Absq; synagogis facient vos: sed venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequiū se p̄fētare Deo. & hæc faciēt vobis: quia nō nouerūt Patrē, neq; me. Sed hęc locutus sum vobis: vt cū venerit hora, eorū reminiscamini, quia ego dixi vobis. Hæc autē vobis ab initio nō dixi: q̄a vobis cū erā. Et nunc vado ad eū qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me: quo vadis? Sed quia hęc locut⁹ sum vobis, tristitia impleuit cor vestrū. Sed ego veritatē dico vobis, expedit vobis vt ego vadā. si enim nō abiero, paraclētus nō veniet ad vos: si aut̄ abiero, mittā eū ad vos. Et cū venerit ille, arguet mundū de peccato, & de iustitia, & de iudicio . de peccato quidē: q̄a non credunt in me. de iustitia vero: q̄a ad Patrē vado: & iā nō videbitis me. de iudicio aut̄: quia princeps huius mundi iā iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere: sed nō potestis portare modō. Cūm aut̄ venerit Spiritus veritatis, docebit vos omnē veritatē . non enī loquetur à semetipso: sed quęcunq; audiet loqueretur, & quę vētura sunt annūtiabit vobis. Ille me clarificabit· quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis: Oia quęcunq; habet pater , mea sunt. Propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Modicū, & iam non videbitis me: & iterū modicū, & videbitis me: quia vado ad Patrē. Dixerūt ergo ex discipulis eius ad inuicē, Quid est hoc quod dicit nobis: modicū, & nō videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, & , quia vado ad Patrem? Dicebant ergo, Quid est hoc quod dicit, Modicū ; nescimus quid loquitur.

SYNTAXIS HISTORIÆ EVANGELICÆ

192 S. Matthæus S. Marcus. S. Lucas.

S. iohannes.

Cognouit aut̄ Iesuſ, quia volebat eū terrogare: & dixit eis, De hoc quod inter vos, q̄a dixi vobis, Modicū, & videbitis me, & iterū modicū, & videbitis me. Amē, amē dico vobis, quia rabbitis, & flebitis vos, mūdus aut̄ debitis: vos aut̄ cōſtristabimini, sed ſtitia veftra vertetur in gaudiū. Mōcū parit, triftitiā habet quia venit heius: cū aut̄ pepererit puerū, iā nō minit pressuræ propter gaudiū, qui tuſ est homo in mundū. Et vos nūc quidē triftitiā habetis, iterū aut̄ debo vos, & gaudebit cor vestrū & diū vestrū nemo tollet à vobis. Enī lo die me nō rogabitis quicquā. Amen dico vobis, si quid petieritis p̄ trē in nomine meo, dabit vobis. Vī modō nō petiſtis quicquā in noīne mea. Petite & accipietis, vt gaudiū veftri plenum. Hęc in prouerbijſ locutus ē vobis. Venit hora cū iā nō in prouerbiū nullū dicis. nūc ſcimus quia tenui & non opus est tibi. vt quis te interget. in hoc credimus quia à Deo ex̄. Respōdit eis Iesuſ, Modō creditur, ce, venit hora, & iā venit, vt disp̄ mini vnuſquisq; in propria, & me, relinquitis. & nō ſum ſolus, quia P̄ mecū eſt. Hęc locutus ſum vobis, me pacē habeatis. In mūdo preſerbebitis: ſed cōfidite, ego vici mūdū.

CAP. 141. Preces Christi ad Patrem pro se, Discipulis suis, & omnibus in ipsum credituris. Iohann. 17.* 140.

S. Matthæus S. Marcus. S. Lucas.

S. Iohannes.

HÆC locutus est Iesus: & subleuatis oculis in cælum, dixit, Pater, venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te, Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei: det eis vitam æternam. Hæc est autem vita æterna, Ut cognoscantte, solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Ego te clarificavi super terram: opus consummaui quod dedisti mihi ut faciam: & nunc clarifica me tu pater apud temetipsum, claritate quam habui prius quam mundus esset, apud te. Manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo. (Tui erat: & mihi eos dedisti) & sermonem tuum seruauerunt. Nunc cognouerunt quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, & cognouerunt verè quia à te exiui, & crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt. Et mea omnia, tua sunt: & tua mea sunt: & clarificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo: & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Parer sancte, serua eos in noite tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut & nos. Cùm essem

b

S. Matthæus S. Marcus. S. Lucas.

S. Iohannes.

essēm cum eis, ego seruabam eos in nō
mine tuo. Quos dedisti mihi, custodiri
& nemo ex eis periret, nisi filius pēti-
tionis, ut scriptura impleteatur. Num
autem ad te venio: & haec loquor
mundo, ut habeant gaudium meum
impletum in semetip̄sis. Ego dedi
sermonem tuum, & mundus eos o-
habuit, quia non sunt de mundo, sicut
& ego non sum de mundo. Non rego
vt tollas eos de mundo, sed vt seru-
eos à malo. De mundo non sunt: sicut
& ego non sum de mundo. Sanctifico
eos in veritate. Sermo tuus veritas.
Sicut tu me misisti in mundum, & eis
misisti eos in mundum. Et pro eis ego
sanctifico mep̄sum: vt sint & ipsi sancti-
cati in veritate. Non pro eis autem
ego tantum, sed & pro eis qui credunt
sunt per verbum eorum in me: vt ce-
ntris vñ sint, sicut tu pater in me, &
in te, vt & ipsi in nobis vnum sint.
credat mundus quia tu me misisti.
Et ego claritatem quam dedisti me
dedi eis. vt sint vnum, sicut & nos
sumus. Ego in eis, & tu in me: vt sint
summati in vnum: & cognoscat mun-
dus quia tu me misisti, & dilexisti eti-
mū sicut & me dilexisti. Pater, quos de-
sti mihi, volo, vt vbi sum ego, & illi
mecum: vt videant claritatem meam
quā dedisti mihi, quia dilexisti me
te constitutionem mundi. Pater in
mundus te non cognovit. ego autem
cognoui: & hi cognoverunt, quia tu
me misisti. Et notum feci eis nomen tuum
& notum faciam: vt dilectio, qua-
xisti me, in ip̄fis sit, & ego in ip̄fis.

CAP. 142. Christus præ tristitia in sanguineum sudorem solutus ter Patrem regat, ut sibi Calix auferatur: & postea lute osculo proditus comprehenditur.
Matth. 26, * 137. Mat. 14, * 137. Luc. 22, * 137. Iohann. 18, * 141.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes

Tunc venit Iesus cum illis in villam quæ dicitur Gethsemani: & dixit discipulis suis, sedete hic donec orem. Et ait nec vadam illuc, & Et assumit Petru & Iacobum & Iohannem secum: & cepit lis, Orate, ne intretis Zebedæi, cœpit conpauere & tædere. Et in tentatione. Et ipse tristari & moestus est illis. Tristis est ani auilus est ab eis quæ. Tunc ait illis, Trima mea vsq; ad mortum iactus est lapsus est anima mea usq; tem: sustinete hinc, & dis: & positis genique ad mortem: susti vigilare. Et cum probus, orabat, dicens, nente hinc, & vigilate cessisset paululum, Pater, si vis, transfer mecum. Et progressus procidit super terram: calicem istum à me. pafillam, pròcidit in & orabat, vt si fieri Veruntamen non faciem suam, orans, posset, transiret ab eo mea voluntas, sed & dicans, Pater mi, hora: & dixit, Abba, tua fiat. Apparuit autem possibile est, transpater, omnia tibi possum illi angelus de querenter Ie veruntamen non sicut licem hunc à me. sed factus in agonia, nerat illuc ego volo, sed sicut tu. non quod ego volo, prolixius orabat. Et Envenit ad discipulos suos, & inuenit eos sicut guttæ sanguinis Iudas ergo dormientes, & dicit Petro, Sic: non sed quod tu. Et factus est sudore eius pulis suis. in tentationem. Spidormientes præ tristitia. Et ait illis, nistros: ve- promptus est, caro ptus est, caro vero in Quid dormitis; surnit illuc autem infirma. Ite oravit eundem ser- b 2 in nis

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

& orauit dicens, Pa- monem dicēs. Et re- in tētatio- nis & facibus & ter mi, si non potest uerius, denuō inue- né. Adhuc mis. Iefus itaq; sicut hie calix transfire nisi nit eos dormientes, eo loquen- omnia quæ veni- bibam illum: fiat vo- (erāt enim oculi eo- te, ecce tur erant super se, pri- luntas tua. Et venit rum grauati) & igno- ba: & qui celsit, & dixit ei- iterū, & inuenit eos rabant quid respon- vocabatur Quem queritis? ludas, v- spondent ei, Iesu- dormientes erant derent ei. Et venit nus de Nazarenum. Dis- enim oculi eorū gra- tertio, & ait illis, Dor- duodecim, eis Iesus, Ego sum antecede- uati. Et relictis illis, mite iam & requies- Stabat autem & iterum abijt: & ora- cite, Sufficit, venit ho- bat eos, & das qui tradebat & pe- sermone dicens. quis in manu appropin- cū ipisis. Vt ergo di- Tunc venit ad disci- nus peccatorum. Sur- laretur eū. Iesus au- eis, Ego sum; abe- pulos suos, & dicit il- gite, eamus. ecce, qui- tem dixit Iuda, osculo fi- retrorsum, & cecili- lis, Dormite iam, & me tradet, prop̄ est. requiescite: ecce ap- Et adhuc eo loquen- illi, Iuda, osculo fi- runt in terram. In ergo interrogavit eos, Quem queritis? illi aut dixerūt, Ie- Nazarenum. Redi- lium homi- qui a dī, An p- sūrō, &cexl dō pl- legio. Quo- plebi- quia In illi- fastu latro- dījs & heder- apud cés in- tenui tu fa- réturn pheta leipu- do e-

propinquauit hora, & lignis, à summis sa- cerdotibus & Scribis quauit qui me tra- det. Adhuc eo loquē & senioribus. Dede- te, ecce Iudas vnu- rat autem traditor de duodecim & eius signum eis, di- cum eo turbā multa cens. Quemcunque cum gladijs & fusti- bus, missi à principi- bus facerdotum & senioribus populi. Qui autem tradidit eum, dedit illis signū, dicens, Quemcunq; osculatus fuero, ipse est: tenete eum, & ducite cautē. Et cùm venisset, statim acce- dens ad eum ait, Rab cutimus in & percutisit pon- bi, & osculatus est eū. At illi manus iniece- runt in eum: & te- vnu exil- dexteram. Erat tem nomen seru- est: tenete eum. Et confestim accedens autem quidam de principiis ad Iesum, dixit, Ave circumstantibus edu- sacerdo- Rabbi. Et osculatus cens gladium, per- tum: & am- cus- pu-

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes
<p>et eam. Dixitq; illi Iesus, Amice, ad quid cū sit seruum sum- is itaq; sc̄i- que venisti? Tunc acces- serunt, & manus in- ticerunt in Iesum: & lam. Et respondens tenuerunt eum. Et Iesus, ait illis, Tan- ecce vnuis ex his qui erant cum Iesu, ex- tendens manum, ex- emit gladium suum: tradebat V ergo da- sum: abi- um, & cec- terram. In- terrogauit sem quen- dixerūt, la- enum. Rep- as, Dixi n- ia ego sum e queritis. s abire. Vi- r sermo a- Quia quo- hi, non pe- cis que- In illa hora dixit Ie- sus turbis, Tāquā ad latronē existis cū gla- dijs & fustib⁹ cōpre- hēdere me? quotidie apud vos sedebā do- cēs in tēplo: & cū nō me tenuistis. Hoc aut̄ to- tū factū est, vt adiple- rētur scripture pro- phetarum. Tunc di- cipuli omnes, reli- cto eo, fugerūt.* 143.</p>	<p>putauit auriculam eius dexteram. Respondens au- tem Iesus, ait, Si- nite vsque huc. Et cūm tetigisset auricu- lam eius, sanauit eū. Dixit autem Iesus ad eos qui venerant ad se, principes sacer- dotum & magistra- tus templi, & senio- res, Quasi ad latro- nem existis cum gla- dijs & fustibus? Cūm quotidie vobis- cum fuerim in tem- plo, non extendistis manus in me, sed hęc est hora vestra, & po- testas tenebrarum. * 143.</p>	<p>b 3 Cap.</p>	

CAP. 143. IESVS s̄sistit primum ante Annam, deinde ante Caipham Pontificem, ubi indignis modis vexatur. Matib. 26. * 142.
Mar. 14. * 142. Luc. 22. * 142. Iohann. 18. * 142.

S. Matthæus.

S. Mat. us.

S. Lucas.

S. Iohannes.

ATILLI tenentes Iesum, duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi conuererant. Petrus autem sequebatur eum à longe, vsq; in atrium principis sacerdotum. Etingressus intrō, sedebat cū ministris, vt videret finem. Principes autem sacerdotum & omne cōcilium quærebāt falsum testimonium contra Iesum, vt eum morti tradarent: & non inuenirent, cū multi falsi testes accessissent. Nouissimè autē venerunt duo falsi testes: & dixerunt, Hic dixit, Possum destruere templū Dei, & post triduum rēx dicentes, Quoniam dicare illud. Et surgentes, falsum testimonium ferabant aduersus eū, nos audiuimus eum gens princeps sacerdotum, ait illi, Nihil uam templum hoc respondes ad ea quæ manu factum, & per isti aduersum te testi triduum aliud non ficanter? Iesus autem manufactum, ædificabo.

ET adduxerunt Iesum ad summum sacerdotem: & conuerunt omnes sacerdotes & Scribæ & seniores. Petrus autem à longe secutus est eum vñq; intrō in atrium summi sacerdotis: & sedebat cum ministris ad ignē, & calefaciebat se. Summi vero sacerdotes & omne concilium quærebat aduersus Iesum testimonium, vt eum morti tradarent, nec inueniebat. Multi enim testimonium falsum dicebāt aduersus eū: & convenientia testimonia non erat. Et quidam surgentes, falsum testimonium ferabant aduersus eū, dicentes, Ego dissoluo templum, ait illi, Nihil uam templum hoc respondes ad ea quæ manu factum, & per isti aduersum te testi triduum aliud non ficanter? Iesus autem manufactum, ædificabo.

COMPREHENDENT Omnes autem tribunus & ministri Iudei comprehensores autem runt Iesum, & duerunt eum: & adserunt ad xerunt eum ad hunc primum, et principis enim sacer Cai-sacerdotū: phæ, qui era Petrus ve-pontifex anni illius. Erat autem Caipha sequebatur à lō, qui consilium derat Iudeis, Quia pedit vnum hominem mori pro populo. Sequebatur an-sum Simō Petrus, ali⁹ discipulus. Dic-pul⁹ aut ille erat tuus pōfici, & intruit cum Iesu in am-pontificis. Petrus tem stabat ad osti-foris. Exiuit ergo scipulus ali⁹ quoniam notus pontifici, exiuit ostiaria: & induxit Petrum. Ergo Petro an-ostaria, Nunquā tu ex discipulis hominis istius? Ille, Non sum.

SYNTAXIS HISTORIÆ EVANGELICÆ. 199

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>acebat. Et princeps sacerdotum ait illi, Adiuro te per Deum viuum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei. Dicit illi Iesus, Tu dixisti. veruntamen dico vobis, amo do videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli. Tūc princeps sacerdotum sciens vestimenta sua, dicens, Blasphemauit: quid adhuc egemus testibus: ecce, nunc audistis blasphemiam, quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt, Reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius: & colaphis eum cederunt, alij autem palmas in faciem eius dederunt, dicentes, Prophetiza nobis Christum: quis est qui te percussit?</p> <p>* 144.</p>	<p>cabo. Et non erat conueniens testimoniū illorum. Et exurgens summus facerdos in medium, interrogauit Iesum, dicens, Non respondes quicquam ad ea quæ tibi obiiciuntur ab his? Ille autem tacebat, & nihil respondit. Rursum summus facerdos interrogabat eum: & dixit ei, Tu es Christus filius Dei benedicti! Iesus autem dixit illi, Ego sum, & videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis, & venientem cum nubibus cœli. Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua, ait, Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam, quid vobis videtur? Qui omnes condemnauerunt eum esse reum mortis. Et cœperunt quidam conspuere eum, & velare faciem eius, & colaphis eum cedere, & dicere ei, Prophetiza. & ministri alapis eum cœdebant. * 144.</p>	<p>bant autem serui & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebant se. erat autem cum eis & Petrus, stans, & calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius. Respondit ei Iesus, Ego palam locutus sum mundo, ego semper docui in synagoga, & in templo quo omnes Iudei conueniunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos qui audierunt quid locutus sim ipsi. ecce, hi sciunt quæ dixerim ego. Hæc autem cum dixisset, unus auctoritas ministerorum dedit alapam Iesu, dicens, Sic respondes pontifici? Respondit ei Iesus, Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me cœdis? Et misit eum Anna ligatum ad Caiphām pontificem. * 144.</p>	<p>b 4 Cap.</p>

CAP. 144. Petrus se Christi discipulum esse tertio negat, sed respicientei eum IESV, culpam suam statim agnoscit, & flet amare. Matth. 26. * 143. Mar. 14. * 143. Luc. 22. * 143. Iohann. 18. * 143.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohann.

Petrus vero se debat foris, in atrio; & accessit ad eū vna ancil ladicēs. Et tu cū Iesu summi sacerdotis. & erat Petrus in medio Petrus Galilæo eras. At ille cū vidisset Petrum eorum. Quē cū vi negauit coram omni calefacientem se, aspi deorsum venit vna ex ancillis quid dicas. Exeunte Iesu Nazareno eras. & cum suisset intui autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla: Neq; scio, neq; noui & ait his qui erant ibi. Et hic erat cum Iesu Nazareno. Et iterum negauit cum juramento, Quia non noui hominem. Et post pusillum acceperunt qui stabant: & dixerunt Petro, Verē & tu ex illis es: nam & loquela tua manifestum te facit. Tunc coepit detestari & iurare quia non nouis set hominem. Et cōtinuō gallus cāuit. Et recordatus est Petrus verbi Iesu quod dixerat, Prius quam gallus cantet, ter me negabis. **E**t cū esset Petrus in atrio deorsum venit vna ex ancillis quid dicas. Et exiit foras ante atrium: & gallus cantauit. Rursum aut cū vidisset illū ancilla, coepit dicere circumstātibus, Quia hic ex illis est. At ille iterum negauit. Et post pusillum rursus qui astabat, dicebat, dices, Verē & chic tus cebant Petro, Verē ex illis es: nam & Galilæus es. Ille autem coepit anathematizare & iurare, Quia nescio hominem istum quem dicitis. Et statim gallus iterum cantauit. Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Iesus, Prius quam prius quā gallus cātet,

Et

Accenso autem igne, in medio atrij, & circuse dentibus illis, ergo ei ta, dixit, Et hic cum Nunquam illo erat. At ille negauit eum, dicens, Mu scipulier, non noui illum. eius Et post pusillū alius Negauit videns eum, dixit, Et le & dimittit de illis es. Petrus Non san verò ait, O homo nō Dicite sum. Et interallo fa vnu ex cto, quasi horæ vni^o, uis pon alius quidam affirma cis, cogebant Petro, Verē cum illo erat, nam & jusabiles Galilæus est. Et ait Petrus, homo nescio ridiculam quid dicas. Et contineat nuō adhucillo loqué gote vte cantauit gallus. Et in horre conuersus Dominus cum illo respexit Petrum. Et Iterum recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat, Quia & stat

Et

SYNTAXIS HISTORIÆ EVANGELICÆ

01

S. Matthæus S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes,

Etegressus gallus can- ter me negabis. Et egressus foras Petr⁹ gallus can-
foras, fle- tet bis, ter fleuit amare. Et viri qui tenebāt illum, tauit, *145.
*145. me nega- illudebāt eī cædētes. Et velauerunt eū,
bis. Et cœ & percutiebant faciem eius. & interro-
pit flere. gabant eum dicentes, Prophetiza, quis
*145. est qui te percussit? Et alia multa bla-
sphemantes dicebant in eum. *145.

CAP. 145. IESVS manē in concilio Iudeorū se Dei filium fatetur, & eo nomine dā-
natus, ad Pilatum Pr̄sidem vinc̄tus adducitur. Matth. 27.* 144.
Mar. 15.* 144. Luc. 22.* 23.* 144. Iohan. 18.* 144.

S. Matthæus S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes

MA-
nē E T cō
au fe- stim,
té ma-
facto, consi- nē consiliū
lium inic- facientes
summi sa-
nesprinci- cerdotes
pes sacer- cum senio-
dotum & ribus &
seniores Scribis &
populi ad- vniuerso-
uerſus. Ie- concilio,
sum, vt eū vincientes
morti tra- Iesum, du-
derent. Et xerunt &
vincitū ad- tradiderūt
duxerunt Pilato.
cum, & tra- * 148.
diderunt Pontio Pi-
lato presi-
di, * 146.

ET factus est dies, conuēnetunt
seniores plebis & principes sacer-
dotum & Scribe, & duxerunt il-
lum in cōciliū suum, dicentes,
Si tu es Christus, dic nobis. Et ait illis,
Si vobis dixero, non credetis mihi: si au-
tem & interrogauero, non respondebi-
tis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autē
erit filius hominis sedens à dextris vir-
tutis Dei. Dixerunt autem omnes, Tu
ergo es filius Dei? Qui ait, Vos dicitis,
quia ego sum. At illi dixerunt, Quid
adhuc desideramus testimonium & ipsi
enim audiuimus de ore eius.

C A P. 23.

Et surgens omnis multitudo eo-
rum, duxerunt illum ad Pilatum. * 147.

e Cap.

AD-
du-
cunt
ergo
Iesum à
Caipha in
prætoriū.
Erat autē
manē, &
ipsi non in
troierunt
in præto-
rium, vt
non conta-
minaren-
tur, sed vt
manduca-
rent pa-
scha. * 147.

CAP. 146. iudas laqueo mortem sibi conciscit, & ager signi
emitur. Matth. 27. * 145.

S. Matthaeus.

Tunc videns iudas qui eum tradi-
dit, quod damnatus esset: pœni-
tentia ductus, retulit triginta ar-
genteos principibus sacerdotum
& senioribus, dicens, Peccavi, tradens
sanguinem iustum. At illi dixerunt, Quid
ad nos tu videris. Et projectis argenteis
in templo, recessit: & abiens, laqueo se sus-
pedit. Principes autem sacerdotum acceptis
argenteis, dixerunt, Non licet eos mittere
in corbanam: quia pretium sanguinis est.
Consilio autem initio emerunt ex illis agrum
figuli, in sepulturam peregrinorum. Pro-
pter hoc vocatus est ager ille, Hacel-
dara, hoc est, ager sanguinis, usq; in ho-
liernu diē. Tunc impletum est quod di-
xū est per Jeremiā prophetā, dicēte, Et
acciperūt triginta argenteos pretium ap-
petitati quā appretiauerūt à filijs Israēl:
& dederunt eos in agrum figuli, sicut
onstruit mihi Dominus. * 148.

S. Marcus.

S. Lucas. S. Iohannes.

CAP. 147. Accusatnr Christus coram Pilato.
Luc. 23. * 146. Iohann. 18. * 145.

S. Matthaeus. S. Marcus.

Ccepérunt autē illū accusare di-
cētes, Huc inuenimus subuertētē
gētem nostrā, & phibētē tribu-
ta dare Cæsari, & dicē-
tē se Christū regē esse. * 148.

S. Lucas.

S. Iohannes.

Exiuit ergo Pilatus ad eos for-
dixit, Quā accusationē affirmit
uersus hōem hūc? Respōderūt
dixerūt ei, Si nō esset hic male-
ctor, nō tibi tradidissemus eū. Dixi-
go eis Pilatus, Accipite cūvos, & fa-
dū legē vestrā iudicate eū. Dixerūt
ei Iudei, Nobis nō licet interficere
quā. Ut sermo Iesu ipleretur quē dī-
significās qua morte esset moritur? *

SYNTAXIS HISTORIÆ EVANGELICÆ. 203

CAP. 148. Pilatus interrogat Christum, an sit Rex Iudeorum. Matth. 27.
 * 146. Mar. 15. * 145. Luc. 23. * 147. Iohann. 18. * 147.

S. Matthæus.

Iesus autem stetit ante
 præsidem, & interro-
 gavit eū præses, dicēs,
 Tu es Rex Iudeorum?
 Dicit illi Iesus, Tu dicis.
 Ecce accusatorem a
 principibus sacerdotum
 & senioribus, nihil respo-
 dit. Tunc dicit illi Pilat-
 us, Non audis quanta
 aduersum te dicunt testi-
 monia? Et non respon-
 dit ei ad illum verbum;
 ita ut miraretur præses
 vehementer. * 151.

S. Marcus.

E T in-
 terroga-
 uit eū Pila-
 tus, Tu es
 rex Iudeo-
 rogauit
 rum? At il-
 le respon-
 cens, Tu es
 dens, ait il-
 rex Iudeo-
 li, Tu dicis.
 rum? At il-
 Et accusa-
 le respon-
 bant eum
 dens ait,
 summi sa-
 Tu dicis.
 cerdotes in * 149.

multis. Pi-
 latus autē
 rursum in-
 terrogauit
 eū, dicens.
 Non respo-
 des quic-
 quam? vi-
 de in quan-
 tis te accu-
 sant. Iesus
 autem am-
 plius nihil
 respondit:
 ita ut mira-
 retur Pila-
 tus. * 151.

S. Lucas.

P illa-
 tus autē
 inter
 rogauit
 eū, dicens.
 Non respo-
 des quic-
 quam? vi-
 de in quan-
 tis te accu-
 sant. Iesus
 autem am-
 plius nihil
 respondit:
 ita ut mira-
 retur Pila-
 tus. * 151.

c 2 Cap.

S. Iohannes.

In troiuit ergo iterum
 in prætorium Pilatus,
 & vocauit Iesum, &
 dixit ei, Tu es Rex Iu-
 dæorum? Respondens
 Iesus, A temetiplo hoc
 dicas, an alij dixerunt ti-
 bi de me? Respondit Pi-
 latus, Nunquid ego Iu-
 dæus sum? Genstua, &
 Pontifices tradiderunt
 te mihi: quid fecisti? Re-
 spondit Iesus, Regnum
 meum non est de hoc
 mundo. si ex hoc mundo
 esset regnum meum, mi-
 nistri mei vique decer-
 tarent ut non traderer
 Iudæis. nunc autem re-
 gnum meum nō est hinc.
 Dixit itaque ei Pilatus,
 Ergo rex es tu? Respon-
 dit Iesus, Tu dicis, quia
 rex sum ego. Ego in hoc
 natus sum, & ad hoc ve-
 ni in mundum: ut testi-
 monium perhibeam ve-
 ritati. omnis qui est ex
 veritate, audit vocem
 meam. * 149.

C A P . 149. I E S V S ad Herodem missus, ab eo conuenit & illuditur.
Luc. 23. * 148. Iohann. 18. * 148.

S. Matthaeus S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohann.

A I T aūt Pilatus ad principes sacerdotū & turbas. Nihil inuenio cause in hoc hoīe. At illi inualeſcebat, dicētes, Cōmouet populu docēs per vniuersam Iudeā, incipies à Galilæa vñq; huc. Pilatus aūt audiens Galilæā, interrogauit si homo Galilæus esset. Et vt cognouit quōd de Herodis potestate esset, remisit eum ad Hérodē, qui & ipse Ierolymis erat illis diebus. Herodes autē viro Iesu, gauisus est valde, erat enim cupiēs ex multo tēpore videre eū, eō quōd audiret multa de eo. & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem eū multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat. Stabat aūt principis sacerdotū & Scribz constāter acculantes eū. Spreuit aūt illū Herodes cū exercitu suo: & illusit induitū veste alba, & remisit ad Pilatū. Et facti sunt amici Herodes & Pilat^o in ipsa die, nā antea inimici erāt adiuicē. * 150.

C A P . 150. Pilatus suo testimonio & Herodis facto declarat, Christus non esse reum mortis. Luc. 23. * 149.

S. Matthaeus S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohann.

P ilatus autem conuocatis principibus sacerdotum & magistratibus, & plebe, dixit ad illos, Obrulistiſ mihi hunc hominem, quasi auertentem populū, & ecce ego corā vobis interrogans, nullam cauam inueni in homine isto ex his in quibus eum accusatis. Sed neq; Herodes nam remisi vos ad illum, & ecce, nihil dignum morte actum est ei. Emendatum ego illum dimittam. * 151.

Cap.

C. A. P. 1st, Barabbas latro iudex efflagitantibus dimittitur: Christus vero flagrante casu in cruce non agendu stralitur. Matth. 27. * 148. Mar. 15. * 148.
Luc. 23. * 150. 10th An. 18. * 149. & cap. 12.

S. Matthaeus.	S. Marcus.	S. Lucas.
<p>PER diem autem solennem confue- rat præses populo tere illis vnū ex vin- dum quævoluisserent. sent. erat autem qui maut autem simul habebat autem tunc dicebatur Barabbas, vniuersa turba, di- vinum insignem, qui cū seditionis erat qui dicebatur Barab vinctus, qui in sedi- bas. Congregatis er- go illis dixit Pilatus, tione fecerat homici- dium. Et cum ascen- dam vobis: Barabbā, an Iesum qui dicitur Christus: Sciebat enim quod per inui- diā tradidissent eū. Sedente autē illo pro- tribanalī, misit ad eū vxor eius, dicens, Ni- hi tibi & iusto illi. multa enim passa sum hodie per vilum pro- pier eum. Principes autem sacerdotum & seniores persuase- rant populi ut pete- rent Barabbam, le- sum vero perderent Kelpondens autem prætes ait illis, Quem vobis vobis de duo- bus dimittet? At illi di- xerunt, Barabbam. Dicit illi Pilat, Quid gitor facias de Iesu?</p>	<p>PER diē autē fe- stū solebat dimit- mittere eis per diem etis quemcunq; petis festum, vnum Excla- mabitur autem tunc dicebatur Barabbas, vniuersa turba, di- vinum insignem, qui cū seditionis erat qui dicebatur Barab vinctus, qui in sedi- bas. Congregatis er- go illis dixit Pilatus, tione fecerat homici- dium. Et cum ascen- dam vobis: Barabbā, an Iesum qui dicitur Christus: Sciebat enim quod per inui- diā tradidissent eū. Sedente autē illo pro- tribanalī, misit ad eū vxor eius, dicens, Ni- hi tibi & iusto illi. multa enim passa sum hodie per vilum pro- pier eum. Principes autem sacerdotum & seniores persuase- rant populi ut pete- rent Barabbam, le- sum vero perderent Kelpondens autem prætes ait illis, Quem vobis vobis de duo- bus dimittet? At illi di- xerunt, Barabbam. Dicit illi Pilat, Quid gitor facias de Iesu?</p>	<p>N Ecessa autem habebat di- mittere eis per diem etis quemcunq; petis festum, vnum Excla- mabitur autem tunc dicebatur Barabbas, vniuersa turba, di- vinum insignem, qui cū seditionis erat qui dicebatur Barab vinctus, qui in sedi- bas. Congregatis er- go illis dixit Pilatus, tione fecerat homici- dium. Et cum ascen- dam vobis: Barabbā, an Iesum qui dicitur Christus: Sciebat enim quod per inui- diā tradidissent eū. Sedente autē illo pro- tribanalī, misit ad eū vxor eius, dicens, Ni- hi tibi & iusto illi. multa enim passa sum hodie per vilum pro- pier eum. Principes autem sacerdotum & seniores persuase- rant populi ut pete- rent Barabbam, le- sum vero perderent Kelpondens autem prætes ait illis, Quem vobis vobis de duo- bus dimittet? At illi di- xerunt, Barabbam. Dicit illi Pilat, Quid gitor facias de Iesu?</p>

S. Iohanne.
*E*ST autem cōfuetudo vobis, vt vnum dimittam vobis in passa: vultis ergo dimittam vobis regem Iudeorum? Clamauerunt ergo rursum omnes dicentes, Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latrio.

S. Mattheus. | S. Marcus.

PER diem autem solennem consue- PER dié auté se-
uerat præses populo tere illis vnū ex vin- flū solebat dimit-
dimittere vnum vin- tere quæcumq; petif
etis quævoluissent. sent. erat autem qui
habebat autem tunc dicebatur Barabbas,
vinctum insignem, qui cū seditionis erat
qui dicebatur Barab vinctus, qui in sedi-
bus Congregatis er- tione fecerat homici-
go illis dixit Pilatus, dium. Et cū ascen-
Quem vultis dimit- disset turba, cœpit ro-
tam vobis: Barabbā, gare, sicut semper fa-
an Iesum qui dicitur ciebat illis. Pilatus au-
Christus: Sciebat tem respondit eis, &
eiam quod per inui- dixit, Vultis dimittā
diam tradidissent eū. vobis regem Iudeo-
Sedente autē illo pro rum? Sciebat enim
tribunali, misit ad eū quod per inuidiam
vxoreius, dicens, Ni tradidissent eum
hī tibi & iusto illi. summi fæcere.
mutaenim passa sum Pontifices autem cō-
hodie per vitum pro- citauerunt turbam,
pier eum. Principes ut magis Barabbam
autem sacerdotum dimitteret eis Pila-
& seniores persuase- tūs autem iterum re-
runt populis ut pete- spondens, ait illis,
rent Barabbam, le- Quid ergo vultis fa-
sum verò perderent ciām regi Iudeorū?
Kespōndens autem At illi iterum clama-
præcis ait illis, Quem urent, Crucifige
vultis vobis de du- eum. Pilatus verò di-
bus dimitti? At illi di- cebat illis, Quid e-
xerunt, Barabbam. nim malifecit. At il-
Dicit ilī Pilat, Quid li magis clamabant,
igitur faciam de Iesu Crucifige eum?

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
qui dicitur Christus? Dicunt omnes, Crucifigatur. Ait illis præses, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabat, dicentes, Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta aqua, lauit manus coram populo, dicens, Innocens & tradidit ego sum à sanguine iusti huius: vos visum estis. Et respondens vniuersus populum, dixit, Sanguis eius super nos, & super filios nostros. Tunc dimisit illis Barabban, & crucifigeretur. Iesum flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur. * 152.	Pilatus autem volens & seditionem milis sus fuerat in carcere, quem petebant, sum, & ieiunauit. * 152.	homicidiū & seditionem milis sus fuerat in carcere, rem, quem Pilatus sum, & ieiunauit. * 152.	Cap. 13. Tunc go app. hendit Pilatus sum, & ieiunauit. * 152.

CAP. 152. Corona ex spinis capit: IES V imponitus, & tunica apurea induit a militibus irridetur. Matth. 27. * 151. Mar. 15. * 151. Iohann. 19. * 151.

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
T unc milites preſidis ſuſcipientes Iesum in prætoriu, congregauerūt ad eum vniuersam cohortē: & exuentes eum, chlamydem coccineam circundederunt ei, & pleſtentes coronam deſpinis, posuerunt ſuper caput eius, & arundinem in dextera eius. Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes, Ave rex Iudæorum. Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius. * 154.	M ilites autem duixerunt eum in atrium prætorij, & conuocant tam cohortem: & induit eum purpura, & impunitei, pleſtentes, spineam coronam. Et cœperunt ſalutare eum, Ave, rex Iudæorum. Et percutiebant caput eius arundine: & conſuebant eum, &ponentes genua adorabant eum. * 154.	ET milites ſtentes rona da niſ, impoſuerunt ipiti eius veſte pa purea cundendo runtei, venient ad eū, & cebāt, & rex iudei rū, & dei alape * 153.	

CAP. 153. IESVS Pilati sententia in crucem agendus Iudeis
traditur. Iohan. 19. * 152.

Cap. 153.
S. Mattheus S. Marcus. S. Lucas.

S. Iohannes.

Exiuit iterū Pilatus foras, & dicit eis, Ecce adduco vobis eū foras, vt cognoscatis quia nullā inuenio in eo causā. Exiuit ergo Iesuspōtās coronā spineā, & purpureū vestimētū. Et dicit eis, Ecce homo. Cūm ergo vidissent eū pōtifices & ministri, clambabant, dicētes, Crucifige, crucifice eum. Dicit eis Pilatus. Accipite eū vos, & crucifigite. ego enim nō inuenio in eo eam. Respōderunt ei Iudei, Nos legē habemus: & secūdūm legē deber mori, qā filiū Deī feceit. Cūm ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magistimuit. Et ingressus est prætoriū iterū: & dicit ad Iesum, Vnde es tu? Iesu aut̄ responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus, Mihi non loqueris? nescis quia potestatē habeo crucifigere te, & potestatē habeo dimittere te? Respondit Iesu, Nō haberes potestatē aduersum me vilā, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatū habet. Exinde querebat Pilatus dimittere eū. Iudei aut̄ clamabant dicentes, Si hunc dimittis, nō es amicus Cæsarī, omnis qui se regē facit, cōtradicit Cæsari. Pilatus aut̄ cūm audisset hos sermones, adduxit foras Iesum: & sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithōstrotos, Hebraicē aut̄ Gabbatha. Erat aut̄ parascēue Paschæ, hora quasi sexta, & dicit Iudeis, Ecce rex vester. Illi aut̄ clamabant, Tolle, tolle, crucifige eū. Dicit eis Pilatus, Is̄ regē vestrū crucifigā? Respōderūt Pōtifices, Nō habem⁹ Regē, nisi Cesarē. Tūc ergo tradidit eis illū, vt crucifigeretur. * 154.

CAP. 154. IESVS cruce primum in ipsius, deinde in Simonis Cyreniaci humum imposita, ad locum supplicij educitur. Matth. 17, * 152. Mar. 15, * 153. Luc. 23, * 151. Iohann. 19, * 153.

S. Matthaeus.

S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohann.

ET postquam illuse-
rūtei, exuerūt eū
chlamydē: & indu-
rūt eū vestimētis ei⁹,
& duxerunt eum vt
mentis suis, & edu-
crucifigerent. Eun-
tes autem inuenerūt
nomine Symonem:
hunc angariauerunt
vt tolleret crucem
eius. * 156.

ET cūm ducerent
eum, apprehende-
runt Simonem quen-
dam Cyrenensem ve-
nientem de villa: &
cunt illum vt crucifi-
gerent eum. Et anga-
tem quēpiam, Simo-
nem Cyrenēum ve-
nientem de villa, pa-
trem Alexandri &
Rufi, vt tolleret cru-
cem eius. * 156.

CAP. 155. Christus monet mulieres illum sequentes, ne vicem eius lacryma-
tes doleant, sed suam ipsarum atque liberorum. Luc. 22, * 154.

S. Matthaeus S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohann.

Sequebatur autem illum multa tur-
ba populi & mulierum: quæ plan-
gebant & lamentabantur eum. Cō-
uersus autem ad illas Iesus, dixit,
Filiæ Ierusalem, nolite flere super me:
sed super vos ipias flete, & super filios
vestros. Quoniam, ecce, venient dies in
quibus dicent, Beatæ steriles, & ventres
qui non generunt, & hubera quæ nō
lactauerunt. Tunc incipient dicere mó-
tibus, Cadite super nos: & collibus,
Operite nos. Quia si in viridi ligno hęc
faciunt: in arido quid fieri? Ducebantur
autem & alij duo nequam cum eo, vi-
interficerentur. * 156.

Cap.

C A P. 156. De crucifixione Christi inter duos latrones, inscriptiōne Crucis, vēstib⁹
inter militēs diuisis, tunica sorte data, septem Christi dictis, & eius morte.
Matth. 27, * 154. Mar. 15. * 154. Luc. 23. * 155. Iohann. 19. * 154.

Mattb. 27, * 154. *Mar.* 15. * 154. *Luc.* 23, * 155. *Iohann.* 19. * 154.

S. MATTHEWS.

S. Marcus

Singer

S. Johnson

Et venerunt in locū qui dicitur Golgotha, quod est, Calvarie locus. Et derunt ei vinum bibere cum felle mistū. Et cum gustasset, noluit bibere. Postquam autem crucifixerunt eum, divisorū vestimenta eius, sortem mittentes ut impleretur quod dictū est per Prophetā dicentē, Diuiserunt sibi vestimenta mea: & super vestem meā miserunt sortē. Et sedentes seruabant eum. Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptā: HIC EST IESVS REX IV - DÆORVM. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: vnum à dextris, & vnum à sinistris. Prætereunte te autem blasphemabat eum mouentes capita sua, & dicentes, Vahū qui destruis templū Dei, & in triduo ille lud reædificas: salua mitem ipsum: si filius dei es, descend de cœlo.

ET perducunt illū
in Golgotha locū:
quod est interpreta-
tum, Caluarie locus.
Et dabant ei bibere
myrrhatum vinum:
& nō accepit. Et cru-
cifigentes eum, divi-
serūt vestimenta eius,
mittentes sortem su-
per eis, quis quid tol-
eret. Erat autem ho-
ra tertia: & crucifixe-
runt eum. Et erat ti-
tulus cause eius in-
scriptus, REX IV-
DÆORVM. Et cū
eo crucifigunt duos
latrones: vnum à de-
xtris, & alium à fini-
stris eius. Et impleta
est scriptura quę di-
cit, Et cum inquis re-
putatus est. Et prēter
euntes blasphemab-
ant eum, mouentes
capita sua, & dicen-
tes, Vah qui destruit
templum, & in tribus
diebus ædificat: sal-
uum fac temetipsum
descendens de cru-
ce. Similiter & sumi-
mi sacerdotes illu-
dentes, ad alterutrū
cum Scribis dicebāt.

Et post-
quā ve-
nerūt in lo-
cū qui vo-
catur Cal-
variae, ibi
duo hinc & hic, me-
diū autē Iesum. Scri-
psit autē & titulum
Pilatus: & posuit su-
per crucem. Erat au-
tem scriptum, Iesus
Nazarenus rex Iu-
dæorum. Hunc ergo
titulum multi Iudeo-
rum legerunt: quia
prope ciuitatem erat
locus ubi crucifixus
erat Iesus. Et erat scri-
ptū Hebraicē, Græcē
& Latinē. Dicebâr
go Pilato Pontifices
Iudæorū, Noli scribe-
re miserū fortes. Et sta-
bat popu-
lus expre-
ctas, & de-
nit ridebant
eū princi-
pes cū eis,
dicentes,
Alios sal-
uos fecit,
saluum
faciat, si hic
est Christus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

S. Mattheus.

cruce. Similiter & principes Sacerdotū illudētes cum Scribis & senioribus, dicebant, Alios saluatos facit: seipsum non potest salutem facere: si rex Israēl faceret saluum facere: si rex Israēl esset, descendat nunc de cruce, & nunc de credemus ei: confidit cruce: ut in Deo: liberet nunc videamus eū si vult: dixit enim, & credimus: Quia filius Dei sum. m^o. Et qui Idipsum autem & latro eū eo cru- nes qui crucifixi erāt cōfixi erāt, eū eo, improporabat cōnūtiabā ei. A sexta autem ho- tur ei. Erfa- ra, tenebρ facte sunt ēta hora super vniuersam ter- sexta, tenebræ factæ rā, vñq; ad horā no- bræ factæ nam. Et circa horam sunt per to nonam clamauit Ie- tam terrā lus voce magna, di- vsque incens, Eli, Eli lamma- horam no- sabaethani: hoc eit, nā. Etho- Deus meus, Deus ra nona meus, vt quid dereli- exclama- quisti me? Quidā autem uit lefus illic stantes & audiē- voce ma- tes, dicebant, Eliam gna, dicēs, vocat iste. Et conti- Eloi, eloi, nuō currēns vñus ex lamma sa- eis, acceptam spon- baethani: giam impleuit acero: quod est & impoluit arundi- interpretati- ni, & dabat ei bibe- tum, Deus re. Cæteri vero dice- meus, De^o horā nonā. Et obli- bant, Sine, videamus meus, vt an veniat Elias libe- quid dñe-

S. Marcus.

Dei electus. Illude- prouosfecit, se bant autem ei & mi- ipum non lites accedentes, & Dixerunt ergo uice, Non scindam contexta per tou- acetum offerentes ei, uice, Non scindam illa cuius sit. Vt illa cu- test saluum facere: si rex Israēl faceret saluum facere: si rex Israēl esset, descendat nunc de cruce, & nunc de credemus ei: confidit cruce: ut in Deo: liberet nunc videamus eū si vult: dixit enim, & credimus: Quia filius Dei sum. m^o. Et qui Idipsum autem & latro eū eo cru- nes qui crucifixi erāt cōfixi erāt, eū eo, improporabat cōnūtiabā ei. A sexta autem ho- tur ei. Erfa- ra, tenebρ facte sunt ēta hora super vniuersam ter- sexta, tenebræ factæ rā, vñq; ad horā no- bræ factæ nam. Et circa horam sunt per to nonam clamauit Ie- tam terrā lus voce magna, di- vsque incens, Eli, Eli lamma- horam no- sabaethani: hoc eit, nā. Etho- Deus meus, Deus ra nona meus, vt quid dereli- exclama- quisti me? Quidā autem uit lefus illic stantes & audiē- voce ma- tes, dicebant, Eliam gna, dicēs, vocat iste. Et conti- Eloi, eloi, nuō currēns vñus ex lamma sa- eis, acceptam spon- baethani: giam impleuit acero: quod est & impoluit arundi- interpretati- ni, & dabat ei bibe- tum, Deus re. Cæteri vero dice- meus, De^o horā nonā. Et obli- bant, Sine, videamus meus, vt an veniat Elias libe- quid dñe-

S. Lucas.

inconsuetis, deinceps, Partiti suū per eum literis Græ- stimenta mea fibri- & Latinis, & He- braicis: Hic est rex Iu- sortem. Et milia dæorum. Vnus autem quidem hæc fidei his qui pendebat runt. Stabant autem latronibus, blasphemabat eum, dicens, Si tu es Christus, saluuū fac temetipsum, pæ, & Maria Mag- lene. Cūm vidueret, autem alter increpa- go Iesus matrē & scipulū stante, tu times Deū, quod diligebat, dicitur in eadem damnatio- luæ: Mulier, ecce ne es. Et nos quidem tuus. Deinde dicitur, nā digna factis scipulo, Ecce recipimus: hic verò tua. Et ex illa horā nihil maligessit. Et accepit eā discipulus, dicebat ad Iesum, do in sua. Postea in mine, memento mei, Iesus quia omnium cūm veneris in re- consummatum fum- gnum tuum. Et dixit consummaretur in illi Iesus, Amen dico ptura, dicit, Sicut tibi: Hodie mecū eris Vas ergo erat parvus in paradiſo. Erat autem acero plenum, ferè hora sexta: & te- autem ipongiam nebræ factæ sunt in vñ- nā acero, hyssopu- niuersā terrā vñq; in componentes, a- bant, Sine, videamus meus, vt ratus est sol: & velum ergo accepisset, tephis iisus est mediū. acerū, dixit,

S. Iohannes.

MATT
rans eu-
Iesus a-
tem ite-
rum cl-
mans v-
magna-
emit i-
cum. *.
CAP.
S.
ETC
partes,
deorū fu-
taest, &
funt, &
aperta
corpora
dormie-
rūt. Et e-
numetia
dionē c-
lanciā c-
paruer-
turio an-
erāt custi-
viso ter-
gabat
de dicēt
Dei era-
tē ibi mi-
logē, &
Iesu à C-
strates
Joseph

Matthæus	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
transcum. Iesum audiret ergo ab aliis, desuper per tou- tis, delupe- t ergo ab aliis, desuper per tou- tis, delupe- transcum. Iesum audiret ergo ab aliis, desuper per tou- tis, delupe- liquisti me? Et quidā de circumstanti- bus audientes dicebāt, Ecce, Eliam vo- cat. Currens autem vñus, & implens spongiā aceto, circumponensq; cala- mans voce mo, potum dabat ei, dicens, Sinite: vi- magna, deamus si veniat Elias ad deponendum emisit spiri eum. Iesus autem emissā voce magna tom. * 158. expirauit. * 157.		Et clamās voce ma- gna Iesu- s ait, Pater, in manu tu- as cōmēdo spiritū me- um. Et hæc dicēs expi- rauit. * 157.	summa- tum est. Et inclina- to capite tradidit spiritum. * 157.

CAP. 157. Mirabilia que in Christi morte contigerunt, unde Centurio confiteratur ei verum Dei filium esse. Matth. 27. * 156. Mat. 15. * 156. Luc. 23. * 156.

S. Matthæus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
E T ecce velū rēpli- scissum est in duas partes, à summo usq; deorsum, & terra mo- ta est, & petræ scissa sunt, & monumenta aperia sunt: & multa corpora sanctorū qui dormierāt, surrexe- rūt. Et ex eis de monumētis post resurrec- tionē ei, venerūt in sancta ciuitatē: & ap- paruerūt multis Cé- turio aut & qui cū eo erāt custodiētes Iesū, viso terrēmotu & his- quiebāt, timuerūt val- de dicētes, Verē fili- Dei erat iste. Erāt au- tē ibi mulieres multe lōgē, q; secutę erant Iesū à Galilęa, mini- strates ei: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi & Joseph mater, & mater filiorū Zebedæi. * 159.	E T velū templi scissum est in duo, à summo usq; deorsum. Videns autē cēturio qui ex aduerso sta- bat, quia sic clamans expirasset: ait, Verē erat. Erant autem & mulieres delongē a- spiciētes: inter quas erat Maria Magdale- ne & Maria Iacobini- noris & Ioseph ma- ter, & Salome & cūm esset in Galilęa, se- quebantur eū, & mi- nistrabant ei, & aliae.	V Idens autem Cēturio quod factū fuerat, glorificauit Deum, dicens, Verē hic homo iustus erat. Et omnis turba eo- hic homo filius Dei erat. Erant autem & videbant que fie- bant, percutientes pe- crator sua reuertebā- tur. Stabant autem omnes noti eius à lō- gē: & mulieres quae secutę eum erant à Galilęa hæc yiden- tes. * 159.	

d 2

CAP. 158. Latus Christi iam mortui lancea militis aperitur.
Iohann. 19. * 156.

S. Matthæus S. Marcus. S. Lukas.

S. Iohannes

Iudæi ergo (quoniam Parasœuti et
Ivnion remanerent in cruce corp
fabbathio (erat enim magnus dies
Sabbathi) rogauerunt Pilatum ut fr
gerentur eorum crura, & tollerentur.
Venerunt ergo milites: & primi que
fregerunt crura, & alterius qui cruci
xus est cum eo. Ad Iesum autem con
venissent, vt viderunt eam iam mor
tuum, non fregerunt eius crura, et
vnum militum lancea latus eius aper
& continuo exiuit sanguis & aqua:
qui vidit, testimonium perhibuit. &
rum est testimonium eius. Et illa
quia vera dicit: vt & vos credatis.
Eta sunt enim hæc, vt scriptura imp
retatur, Os non comminuetis ex eo.
iterum alia scriptura dicit, Videbitis
quem transfixerunt. * 159.

CAP. 159. Corpus Christi è Cruce tollitur, & honorificè sepelitur.
Matth. 27. * 157. Mar. 15. * 157. Luc. 23. * 157.
Iohann. 19. * 158.

S. Matthæus

VM autem sero factum esset,
venit quidam homo diues ab
Arimathæa, nomine Ioseph, qui
& ipse Discipulus erat Iesu.

S. Marcus.

E T cùm iam se
rò esset fa
ctum (quia erat

S. Lukas.

E T ecce vir no
mine Ioseph, qui erat

S. Iohannes.

P O
tem re
uit Pilat

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>hic accessit erat Parasceue, quod erat decurio, vir bonus & iustus, hic non estante sabbathū, ve nit Joseph ab Arimathea nobilis decurio, qui & ipse erat expēctans regnum Dei: & audacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu. Pilatus autem mirabatur si iam obijsset. Et accer- sito centurione, interrogavit eum si iam mortuus esset. Et cum cognouisset à centurione, donauit corpus Joseph. Joseph autem mercatus sindonem, & deponensem inuoluit in monumeto quod erat excisum de pētra, & aduoluit lapidem ad ostium monumenti. Maria au- tem Magdalēne & Maria Joseph aspice- bant ubi poneretur. *161.</p>	<p>ad Pilatū, & petijt corp⁹ Iesu. Tunc Pilatus iuſſit redi corpus. Et accep- to corpore, Io- seph inuoluit illud in sindone munda. & posuit illud in mo- numento suo nouo quod exci- derat in pe- tri. Et ad- uoluit fa- xum ma- gnū ad oſtium mo- numenti, & abiit. Erat autē ibi Maria Magdale- ne, & alre- ra Maria, ſedentes contra fe- pulicorum. *160.</p>	<p>erat Parasceue, quod erat decurio, vir bo- nus & iustus, hic non estante sabbathū, ve nit Joseph ab Arimathea nobilis decurio, qui & ipse erat expēctans regnum Dei: & audacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu. Pilatus autem mirabatur si iam obijsset. Et accer- sito centurione, interrogavit eum si iam mortuus esset. Et cum cognouisset à centurione, donauit corpus Joseph. Joseph autem mercatus sindonem, & deponensem inuoluit in monumeto quod erat excisum de pētra, & aduoluit lapidem ad ostium monumenti. Maria au- tem Magdalēne & Maria Joseph aspice- bant ubi poneretur. *161.</p>	<p>Ioseph ab Arimathea (eo quod eſſet Dilci consenserat consilio pulus Iesu, occultus & a cōibus eorum, ab auctem propter metū Iudæorum) ut tolle- ret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Ve nit ergo, & tulit cor- pus Iesu. Venit au- tem & Nicodemus, qui venerat ad Ie- sum nocte primū, ferens mixturam myrrhæ & aloës, quaſi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu, & liga- uerunt illud linteis cum aromatibus, si- cut mos est Iudæis ſepelire. Erat autem in loco ubi crucifix⁹ eſt, hortus: & in hor- to monumentum no- rum, in quonōdum quiſquam poſitus erat. ibi ergo propter Parasceuen Iudæo- rum, quia iuxta erat monumentum, po- fuerunt Iesum. *161.</p>

C A P. 160. Si pulchrum Christi adhibitis custodibus munitur & obsignatur. Matth. 27.* 159.

S. Mattheus

S. Marcus,

S. Lucas,

S. Iohannes.

A Ltera aut die, quæ est post Pascha, cœnatur principes sacerdotum, et Pharisej ad Pilatum, dicentes. Dñe, recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc viuens, Post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrū usq; in diē tertiu: ne forte veniant discipuli eius, & surgetur eum, & dicant plebi, Surrexit à mortuis: & erit nouissimus error peior priore. Ait illis Pilatus, Habetis custodiā, ite, custodite sicut scitis. Illi aut abeūtes, munierūt sepulchrū: signates lapidē, cū custodibus.* 161

C A P. 161. Christus resurgit à mortuis, cuius corpus cum mulieres vñctum vñsent ad sepulchrum, ab Angelis sunt certiores cum resurrexisse. Et postea Christus illis occurrit, sed primò quidem Maria Magdalene se videndū exhibet habuit ahortulani. Matth. 28.* 160. Mar. 16.* 159. Luc. 24.* 159. Iohann. 20.* 159.

S. Mattheus S. Marcus. S. Lucas.

V E T cū V N A **V** N A **V** N A
spe tran aut sab- sab- sab-
re sisset fab- ba- ba-
aut fab- fab- fab-
sabbathi, bathum, thi valde to. Cucurrit ergo, & venit ad Simonem que luce- Maria Ma- diluculo Petru, & ad aliū discipulū quæ amici- ficit in pri- gdalene & venerūt ad Iesum, & dicit illis, Tulerunt Domini ma fabba- Maria Iaco monumen- monumēto, & nescimus ubi posuerūt. Exiit ergo Petrus & ille alius disci- thi, venit bi, & Salo- tum, por- eū. rebāt aut duo simul, & ille alius disci- Maria Ma me eme- tantes quæ puls, & venerunt ad monumēto. C gdalene, & runtaro- parauerāt lus præcucurrit citi* Petro, & veni- altera Ma- mata, vt ve aromata. set, vidi posita linteamina: nō tam- ria videre nientes vn & inuenie- sepulchrū. gerent Ie- runt lapi- triouit. Venit ergo Simō Petrus sequi- terræmo- valde ma- lutum à eum, & introiuit in monumentum.

S. Mattheus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
<p>rus factus est magnus. Angelus e- ní Domini descen- dit de cæ- lo: & acce- dés, reuol- vit lapidem, & sedebat super eum: erat autem aspectus eius sicut fulgur: & vetimentum eius sicut nix.</p> <p>Præ timore autem eius, exterriti fuit custo- des, & fa- cti sunt ve- luti mortui a monum- entis.</p> <p>ad Simone et Domini alii dico- , & venie- mentis. Ca- nos tam- etrus se- mentum,</p>	<p>nè vna sabbathorū, veniunt ad monume- tum: orto iam sole. Et dicebant ad inui- ni descendem , Quis reuoluet de cælo: & acce- dés, reuol- vit lapidem, ab o- rato monumenti? Et respicientes viderūt reuolatum lapidem.</p> <p>Erat quippe magnus valde. Et introeütes in monumentum, vi- derunt iuuenem se- dentem in dextris, coopertum stola cadi- da: & obstupuerunt.</p> <p>Qui dicitillis, Nolite expauescere. Iesum queritis Nazarænum, hominis tradi in ma- crucifixum. surre- xit, non est hic, ec- ce locus ubi posue- runt eum. Sed ite, di- cite discipulis eius & et sunt ve- luti mortui a monum- entis.</p> <p>ad Simone et Domini alii dico- , & venie- mentis. Ca- nos tam- etrus se- mentum,</p>	<p>monuméto. Etingref- se, nō inuenérūt cor- pus Domini Iesu. Et factū est: dum mente fuerat super caput cōsternatæ essent de iusti, ecce duo viri ste- nibus positum, sed se- terū secus illas in ve- rā, dixerunt ad illas, Quid queritis viue- tem cum mortuis? nō est hic, sed surrexit.</p> <p>Qui dicitillis, Nolite expauescere. Iesum queritis Nazarænum, hominis tradi in ma- crucifixum. surre- xit, non est hic, ec- ce locus ubi posue- runt eum. Sed ite, di- cite discipulis eius & et sunt ve- luti mortui a monum- entis.</p>	<p>vidit linteamina posi- ta, & sudarium quod factū est: dum mente fuerat super caput cōsternatæ essent de iusti, ecce duo viri ste- nibus positum, sed se- terū secus illas in ve- rā, dixerunt ad illas, Quid queritis viue- tem cum mortuis? nō est hic, sed surrexit.</p> <p>Abierunt ergo iterū discipuli ad semet- ipsos. Maria autem erat primus ad monu- mentum: & vidit, & credidit. nondū enim sciebant scripturam, quia oportebat eum à mortuis resurgere.</p> <p>Dum ergo fleret, in- clinauit le, & prospe- xit in monumētum: & vidit duos angelos in albis, sedentes, vnum ad caput, & vnum ad pedes, vbi positum fuerat cor- pus Iesu. Dicunt ei illi, Mulier, quid plo- ras? Dicteis, Quia tulerunt Dominum meum: & nescio ubi posuerunt eum.</p> <p>Hæc cùm dixisset, conuersa est retror- sum, & vidit Iesum stantem: & non scie-</p>

S. Matthæus   S. Marcus.   S. Lucas.   S. Iohannes.
 est hic surrexit enim si Magdalè verba ista, bat quia Iesus est. Dicit
 cut dixit, venite, & vide- ne, de qua & nō cre- Iesus, Mulier, qd plor
 te locum ubi positus erat eicerat se- diderunt quē queris? Illa exilim
 Dominus. Et citò cūtes, ptem dæ illis. Pe- quia hortulanus es
 dice discipulis eius qā monia. Illa trus autem dicit ei, Dñe si tu scis
 surrexit; & ecce præcedit vadens nū surgens cu sti eum, dico mihi
 vos in Galilæa. ibi eū vi- tiauit his currit ad posuisti eum: & ego
 debit is. ecce prædixi vo- qui cum monumen tollam. Dicit ei Ies
 bis. Et exierunt citò de eo fuerant, tum: & Maria. Conuersa illa
 monumēto cū timore & lugentibus procum- cit ei, Rabboni (qu
 gaudio magno, currētes & flenti- bens vidi dicitur Magister.) Dic
 nuntiare discipulis eius. Et illi linteamina ei Iesus, Noli me tang
 audientes sola posita, (oondū enim ascendi
 quia viue & abiit se patrē meū.) vade aut
 rūt pedes eius, & adora- us esset rans quod ad fratres meos, & dico
 uerūt eū. Tūc ait illis Ie ab ea, non factum Ascendo ad patrem me
 sus, Nolite timere. ite, nū credide- fuerat. patrē vestrū, Deū meū
 tiate fratribus meis vt runt. * 163. Magdalène annūiant
 eant in Galilæam, ibi me videbunt. * 162. scipulis, Quia vidi Di
 & hæc dixit mihi. * 161.

C A P. 162. Milites, cūm que gesta sunt in resurrectione Christi, principibus sacrum nunc iassent, accepto ab eis prelio, corpus Christi à discipulis noctu abs. tum esse mentiantur. Matth. 28. * 161.

S. Matthæus	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
Q VÆ cūm abijsse, ecce quidā de custodibus venerunt in ciuitatē, & nuntiauerunt principibus sacerdotum omnia quē facta fuerant. Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederūt militibus, dicētes, Dicte, Quia discipuli eius nocte venerunt, & furati sunt eum nobis dormientibus. Etsi hoc auditum fuerit à præside, nos suadebimus ei, & securos vos faciem⁹. At illi accepta pecunia, fecerūt sicut erat edicti. Et diuulgatū est verbū istud a-pud Iudeos, vsq; in hodiernū diē. * 167			

C AP. 163. Christus se ostendit duobus Discipulis euntibus in
vicum qui dicebatur Emmaus. Mar. 16. * 161.
Luc. 24. * 161.

S. Matthæus S. Marcus.

POST Phæc autē duo- bus ex his ambulanti bus osten- fuis est in alia effigie cūtibus in villam. & illi euntes nuntiaue- runt cæ- teris : nec illis credi- derunt.

* 164.

S. LUCAS.

Luc. 24. * 161.

S. Iohannes

E ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalē, nomine Emmaus. & ipso loquebātur ad inuicem de his omnibus quæ ac- ciderant. Et factum est: dum fabula- rentur & secum quærerent, & ipse Ie- sus appropinquans ibat eum illis. oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. Erat ad illos, Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes? Et respon- dens unus cui nomen Cleophas, dixit ei, Tu solus peregrinus es in Ierusalem, & non cognovisti quæ facta sunt in il- la, his diebus? Quibus ille dixit, Que? Et dixerunt de Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere & ser- mone coram Deo & omni populo. Et quomodo eum tradiderunt summi sa- cerdotes & principes nostri in damna- tionem mortis, & crucifixerunt eum. nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israël: & nunc super hæc omnia, tertia dies est hodie quod hæc facta sunt. Sed & mulieres quædam ex nostris, terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, & non in- vento corpore eius, venerunt, dicen- tes se etiā visionem angelorum vidisse,

qui

S. Matthæus

S. MARCUS.

S. LUCAS.

S. Iohannes CAP.

qui dicunt eū vivere. Et abiérunt quidā ex nostris ad monumentum: & ita inueniérunt sicut mulieres dixerunt, ipsum verò non inuenierunt. Et ipse dixit ad eos: O stulti, & tardi ad credendum in omnibus quæ loquuntur sunt Prophetæ, Nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suā? Et incipiens a Moysè & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de ipso erant. Et appropinquaverunt castello quo ibant: & ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum, dicentes, mane nobiscum, quoniam aduersarascit, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis. Et factum est, dum recumbet cum eis, accepit panem, & benedixit ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverūt eum: & ipse euauit ex oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem, Nónne cornostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora regressi sunt in Ierusalem: & inuenierunt congregatos vndecim, & eos qui cum illis erant, dicentes, Quod surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quæ geita erant in via: & quomodo cognoverunt eum in fractione panis. * 164.

Cap.

S. Iohannes cap. 164. IESVS clausis soribus intrans in medio stat (thoma absente) apud stolorum, contrectandum se illis prebet, comedit, & Spiritum Sanctum im- perit, facta illis potestate remittendi retinendique peccata.
Mar, 16. * 163. Luc, 24. * 163. Iohann. 20. * 161.

S. Matthæus S. Marcus.

NOuis si- mè recumben- tibus illis vnde- cim apparuit: & expro- brauit in- credulita- té eorū & vestra? Videte manus duritiā cordis, quia ijs qui vide- rānt eum resurrexis- se, non cre- diderunt.
* 167.

S. Lucas.

VM autem hęc loquuntur, stetit Iesu in medio eorum, & dicit eis, Pax vobis: ego sum. nolite timere. Conturba- ti verò & conterriti, exi- stimabant se spiritum vi- turbati estis, & cogitatio- nes ascendunt in corda mea, & pedes, quia ego ipse sum, palpate & vide- te: quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset, osten- dit eis manus & pedes. Adhuc autem illis nō cre- prae gaudio, dixit, Habe- tis hic aliquid quod man- ducetur? At illi obtule- runt ei partem piscis assi, & fauum mellis. Et cūma manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. * 168.

S. Iohannes.

VM ergo sero el- fet die illo, vna sab- bathorum, & fores essent clausæ, vbi erant Discipuli congre- gati propter metum lu- dorum: venit Iesu, & stetit in medio, & dicit eis, Pax vobis. Et cūm hoc dixisset, ostendit eis manus & latus. Gauisi sunt ergo discipuli viso Domino. Dixit ergo eis iterum, Pax vobis. Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Hoc cūm dixisset, insufflavit: & dicit eis, Accipite Spiritum Ian- etum: quorum remiseri- tis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueri- tis, retenta sunt. * 165.

e e Cap.

CAP. 165. Christus foribus occulis ad Discipulos iterum ingrediatur, & Thomam in fide vacillantem confirmat.
Iohann. 20. 24.

S. Matthaeus.	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes.
			<p>Tomas autem unus ex duocim, qui dicitur Didymus, erat cum eis quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alii Discipuli, Vidimus Dominum. Ille autem ex eis, Nisi videro in manibus eius luxuriam clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & manum meam in latus eius: non credam. Et post dies octo, iterum erant Discipuli eius intus, & Thomas cum eis. Verum Iesus ianuis clausis, & stetit in medio. dixit, Pax vobis. Deinde dicit Thomas, Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitti latus meum: & noli esse incredulus, si fidelis. Respondit Thomas, & dixit, Dominus meus & Deus meus dicens Iesus, Quia vidiisti me Thoma, credidisti; beati qui non viderunt & credidierunt. Multa quidem & alia signa facta Iesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt, ut credas quia Iesus est Christus Filius Dei: ut credentes, vitam habeatis in nomine eius. * 166.</p>

C A P. 155. Apparitio Christi ad mare Tyberiadis, vbi Petro agnos & oues suas paſcendas tradit, & mortem ei praedicit. Iohann. 21. * 165.

S. Mattheus S. Marcus S. Lucas

S. Iohannes.

Poste manifestauit se iterum Iesuſ ad mare Tyberiadis. Manifestauit autem ſic: Erant ſimul ſimon Petrus & Thomas qui dicitur Didymus, & Nathanael qui erat à Cana Galileæ, & filij Zebedæi, & alij ex diſcipulis eius duo. Dicit eis Simo Petrus, vado pifcar. Dicūt ei, Venimus & nos tecū. Et exierūt & ascenderunt in nauim: & illa nocte nihil prædiderūt. Manè aut iā factō ſtecti Ieſus in litore: non tamē cognouerūt diſcipuli quia Ieſus eſt. Dicit ergo eis Ieſus, Pueri, nunquid pulmariū habetis? Responderūt ei, Non. Dicit eis, Mittite in dexteram nauigij rete: & inuenietis. Miferunt ergo: & iā non valabant illud trahere præ multitudine pifciū. Dicit ergo diſcipulus ille quē diligebat Ieſus, Petro, Dominus eſt. Simon Petrus cum audiffet quia Dominus eſt: tunica ſuccinxit ſe (erat enim nudus) & misit ſe in mare. Alij autē diſcipuli nauigio venerunt (non enim lōgē erant à terra, ſed quaſi cubitis ducen- tis) trahentes rete pifciū. Ut ergo deſcenderunt in terram, viderunt prunas poſitas, & pifcem ſuperpoſitum, & pa- nem. Dicit eis Ieſus, afferte de pifciibus quos prendidistiſtis nunc. Ascendit Simo Petrus, & traxit rete in terram, ple- num magniſ pifciibus, centum quinqua ginta tribus. Et cum tanti eſſent, nō eſt ſciſſum rete. Dicit eis Ieſus, Venite, prandete. Et nemo audebat diſcum- bentium

e 3

bentium

223 SYNTAXIS HISTORIE EVANGELICE.

S. Matthäus	S. Marcus.	S. Lucas.	S. Iohannes
			bentium interrogare eum. Tu quiescenes quia Dominus est. Et evenit Iesus. & accipit panem & dat eis. & postea similiter. Hoc iam tertio manifestans est Iesus discipulis suis, cum resurrexerat a mortuis. Cum ergo prandisset, dicit Simoni Petro Iesus, Simon Iohannes diligis me plus his? Dicite ei, Etiā Domine: tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasc agnos meos. Dicit ei iterū, Simon Iohannes diligis me? Ait illi, Etiā Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasc agnos meos. Dicit ei tertio, Simon Iohannes amas me? Contristatus est Petrus, quod dixit ei tertio, Amas me? & dixit ei, Domine, tu omnia scis: tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasc oves meas. Amen, ait dico tibi, cum esses junior cingebaris & ambulabas ubi volebas. cum ait senueris, extendes manus tuas, & ait tecum cinget, & ducet quod non vis. Hoc dixit, significans qua morte clarificans erit Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei, Sequere me. Conueritus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Iesus, leuentem, qui & recubuit in terra super pectus eius, & dixit, Domine quis est qui tradet te? Hūc ergo cum disset Petrus, dicit Iesu, Domine, hic tem quid? Dicit ei Iesu, Sic cum vobis manere donec veniam, quid ad te: tu sequere. Exiuit ergo sermo iste inter fratres, quia Discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Iesu, Nō moritur, sed, Sic cum vobis manere donec veniam, quid ad te? Hic est discipulus qui testimonium perhibet de his, scripsit hæc: & scimus quia verum testimonium eius. * in Conclu-

SYNTAXIS HISTORIÆ EVANGELICÆ.

CAP. 167. Offendit se IESVS Discipulis in monte Galileæ.
Matth. 28.* 162. Mar. 16.* 164.

S. Matthæus.

S. Marcus.

S. Lucas. S. Iohannes.

VNdecim autem discipuli abierunt in Galilæam, in montem ubi constituerat illis gelium omni Creaturæ. Qui crediderit & orauerunt, quidam autem dubius baptizatus fuerit, saluus fuerunt. Et accedens Iesus, qui vero non creditus locutus est eis, dicens, derit, condemnabitur. Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. euntes dixerint haec sequentur: ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, docentes eos fervare omnia quæcumque mandauimus vobis: & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi.

ET dixit eis, Euntes in mundum vniuersum predicare Euā gelium omni Creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui vero non creditus locutus est eis, dicens, derit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint hæc sequentur: In nomine meo dominia ejicient, Linguis locutur nouis, Serpentem tollent, Et si mortificatio quæcumque mandauimus vobis, non eis nocebit, Super ergo manus imponent, & ne habebunt, *169.

CAP. 168. Aperit IESVS mentem discipulorum ut intelligent Scripturas & spiritum sanctum eis promittit, Luc. 24.* 164.

S. Matthæus. S. Marcus.

S. Lucas.

S. Iohannes.

ET dixit ad eos, Hæc sunt verba quæ locutus sum ad vos cum adhuc esset vobis, quoniam necesse est impletio ipsa quæ scripta sunt in lege Moysi, & Prophetis, & psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, ut intellegerent scripturas, & dixit eis, Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati, & resurgere a mortuis tertia die, & predicari in nomine eius penitentiâ & remissione peccatorum in omnes gentes in epietib' ab Ierosolyma. Vos autem testes etis horum. Et ego mitto pro missum patris mei in vos: vos autem sedete in ciuitate, quo ad usque induamini virtute ex alto. *169

CAP. 169. Christus recipitur in cōsum.
Mar. 16.* 167. Luc. 24.* 168.

S. Matthaeus.	S. MARCUS.	S. LUCAS.	S. IOHANNES.
	ET Dominus quidem Iesus postquam loquu- tus est eis, aslumptus est eleuatis manibus suis be- in cælū, & sedit a dextris nedixite eis. Et factum est Dei. Illi autem profecti dum benediceret illis, re- prædicauerunt ybique: Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.	EDuxit autem eos fo- ras in Bethaniam: & Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.	
	FINIS.	FINIS.	FINIS.

Historia Euangelice Cœnclusio.
Iohann. 21. * 166.

S. Matthaeus.	S. MARCUS.	S. LUCAS.	S. IOHANNES.
			Vnt autem & alia multa que- Iesus: que si scribantur perfic- la, nec ipsum arbitror mundum pere posse eos, qui scribendi in libros.
			FINIS.

Examinaui & Apprai-
si. 16. Septemb. 1571.
Thomas Gou